

แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขัน
ของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

โดย

นายประวิทย์ ยอดวานิช
กรรมการผู้จัดการ บริษัท เสรีชัยยุทธภัณฑ์ จำกัด
บริษัท ช.ไพศาล จำกัด

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 - 2563

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย” ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ ของ นายประวิทย์ ยอดวานิช เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562-2563

พลโท

(พิสิทธิ์ ปฐมเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกัน
ประเทศของไทย

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นายประวิทย์ ยอดวานิช **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ 62

การศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย เป็นการศึกษานโยบายของรัฐบาลในด้านการเพิ่มผลิตภาพ และประสิทธิภาพภาคอุตสาหกรรม เพื่อก้าวสู่การ เป็นอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการสนับสนุนการสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการผลิต การลงทุน และการสร้างนวัตกรรม อีกทั้ง นโยบายของกระทรวงกลาโหมได้มุ่งให้การสนับสนุนและ ส่งเสริมกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ทั้งในส่วนของภาครัฐ

จากการศึกษาพบว่าภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ไม่สามารถเป็นฐานการผลิตได้เนื่องจากข้อจำกัดในขั้นตอนการดำเนินการทางด้านเอกสารกับภาครัฐ มีความยุ่งยาก ซับซ้อน ใช้เวลาในการดำเนินการมาก บางครั้งทำให้กระทบกับแผนการผลิตของโรงงานประกอบกับปัญหาด้านการตลาดต่างประเทศยังไม่ได้รับความนิยมนเพราะการผลิตมีต้นทุนสูง แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันจะต้องมีการมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และจะต้องมีการประเมินคู่แข่งที่มีการส่งเสริมการลงทุน และสิทธิประโยชน์ การผ่อนคลาย และแก้ไขกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสามารถวิจัย และพัฒนายุทธโธปกรณ์ได้ ภาครัฐควรส่งเสริมการจัดหายุทธโธปกรณ์ที่ผลิตในประเทศก่อนที่จะจัดหายุทธโธปกรณ์จากต่างประเทศ ภาครัฐควรนำผลงานวิจัยมาเปิดให้ภาคเอกชนนำไปผลิตหรือร่วมผลิตกับเอกชนเพื่อต่อยอดผลการวิจัยเป็นยุทธโธปกรณ์ต่างๆ โดยไม่ติดลิขสิทธิ์ของหน่วยงาน สำหรับโอกาสของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในอาเซียนจะต้องอาศัยข้อได้เปรียบจากกระเปียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เป็นแรงสนับสนุนพร้อมทั้งควรมีการจับคู่ทางธุรกิจกับผู้ประกอบการชั้นนำในต่างประเทศเพื่อเป็นทางลัดในการพัฒนายุทธโธปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยในระดับโลก เพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันในเวทีอาเซียน

Abstract

Title : Guidelines for Building Competitiveness of the Thai Defense Industry

Field : Economics

Name : Mr. Pravit Yodvanich

Course NDC Class 62

Subject education Guidelines for Building Competitiveness of the Thai Defense Industry. This is a study of the government's policy on increasing productivity and industrial efficiency to advance It's a creative industry and environmentally friendly by supporting the creation of factors that are conducive to production, investment and innovation In addition, the Ministry of Defense policy aims to support and Promote defense industry in both the public sector.

The study found that the private sector participating in the defense industry cannot be a production base due to the complexity of the document processing process with the government. Sometimes it affects the production plan of the factory and the foreign marketing problem is not popular because of the high cost of production. The approach to building competitiveness has to be developed systematically and there must be an evaluation of the competitors, there is an investment promotion and benefits, relaxation and amendments to regulations that allow the private sector to research and able to develop equipment. The government should promote the procurement of domestically produced equipment before acquiring equipment from abroad and should bring the research results open for the private sector to produce or co-produce with the private sector in order to extend the research results into various equipment without the copyright of the agency. As for the opportunities of the Thai defense industry in ASEAN, it must take advantage of the Eastern Economic Corridor under the Thailand 4.0 policy as a support and should have business matching with leading foreign operators to become a shortcut to developing world-class equipment or technology to increase competitiveness in the ASEAN arena.

คำนำ

การศึกษา เรื่อง แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาหลักสูตร “การป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62” โดยผู้ศึกษามุ่งที่จะศึกษาถึงนโยบายของภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย เพื่อวิเคราะห์โอกาสทางการแข่งขัน พร้อมทั้งเสนอแนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย ต่อไป

เอกสารวิชาการส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีโดยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากคณาจารย์ที่ได้ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขตั้งแต่ด้านการศึกษาจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณท่านคณาจารย์ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้สิ่งที่คุณศึกษามีอาจลืมนได้ คือ พระคุณของท่านคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้ศึกษาด้วยความเคารพรัก และนับถืออย่างสูง ตลอดจนขอบคุณบรรดาเพื่อนๆ พี่ๆ ทุกท่านที่คอยให้การส่งเสริม สนับสนุนทางด้านการศึกษา และให้กำลังใจกับผู้ศึกษามาโดยตลอด

(นายประวิทย์ ยอดวานิช)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

ตลอดช่วงเวลาของการทำโครงการวิจัย ข้าพเจ้าได้รับการช่วยเหลือและการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้างมากมาย และจะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้ หากขาดการสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ พลโท สิทธิชัย เกียรติไพบูลย์, พลโท สงคราม ชุมทอง ที่ปรึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, พันเอกหญิง สรัญญา กิจสำนอง อาจารย์ประจำกองเอกสารวิจัย และ พันเอกหญิง รัชฎา แดงปุ่น อาจารย์ประจำวิชาการเศรษฐกิจ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่คอยให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้โครงการวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ข้าพเจ้าจนสามารถดำเนินการโครงการวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ข้าพเจ้าขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อโครงการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง และหวังว่าการศึกษานี้จะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อสังคมและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป และช่วยให้การดำเนินการโครงการวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงเป็นไปตามเป้าหมาย

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณครอบครัวและเพื่อน ๆ ที่เชื่อมั่นในตัวข้าพเจ้าและคอยให้กำลังใจในการทำสิ่งต่าง ๆ เสมอมา ซึ่งเป็นพลังใจที่สำคัญยิ่งที่ทำให้ข้าพเจ้าสามารถศึกษาจนสำเร็จหลักสูตรในครั้งนี้

(นายประวิทย์ ยอดวานิช)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
คำจำกัดความ	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561- 2580) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	7
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560- 2564)	11
Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน	13
สภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ	17
แผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ พ.ศ. 2558 – 2563	18
แนวทางการพัฒนาตามแผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ	19
ยุทธศาสตร์การพัฒนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ	
กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2560 – 2579	20
รูปแบบโครงสร้างกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของภาคเอกชน	21
รูปแบบโครงสร้างกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของต่างประเทศ	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
กรอบแนวคิดของการวิจัย	28
สรุป	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 นโยบายของภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ของไทย	30
พระราชบัญญัติเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. 2562	30
แผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ พ.ศ. 2558- 2563	32
นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558- 2564	33
ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560- 2579)	34
สรุป	36
บทที่ 4 วิเคราะห์โอกาสของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย ในภูมิภาคอาเซียน	38
ความเป็นมาของกรอบความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกรอบอาเซียน	38
อุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศในภูมิภาคอาเซียน	42
ปัญหาของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย	44
วิเคราะห์โอกาสอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในภูมิภาคอาเซียน	46
วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT)	48
การสัมภาษณ์	49
สรุป	52
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	53
สรุป	53
ข้อเสนอแนะ	53
บรรณานุกรม	55
ประวัติย่อผู้วิจัย	57

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
4-1	สถานการณ์นำเข้ายุทธโปกรณ์จากต่างประเทศ ในช่วงปี พ.ศ. 2543-2553 ของสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย	41

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12¹ ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในส่วนของพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้ระบุไว้ชัดเจนว่าจะต้องเสริมสร้างการวิจัยและพัฒนาควบคู่ไปกับการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และมิตรประเทศในการสร้างองค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์ และยุทธภัณฑ์ พร้อมทั้งส่งเสริมนวัตกรรมด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศโดยหน่วยงานภาครัฐ

อุตสาหกรรมป้องกันประเทศมีระบบนิเวศ (Ecosystem) ประกอบไปด้วยการวิจัย พัฒนาการผลิต การประกอบรวม การปรับปรุง การซ่อมสร้าง การเปลี่ยนลักษณะ การแปรสภาพหรือการให้บริการซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการป้องกันประเทศมีเอกลักษณ์อันแตกต่างจากอุตสาหกรรมประเภทอื่นตรงที่มีบทบาทเป็นโครงสร้างพื้นฐาน และหลักประกันทางด้านความมั่นคงต่อประเทศในบริบทของความพร้อมรบของกองทัพในเชิงของปริมาณ และคุณภาพทางด้านยุทธโธปกรณ์ อีกทั้งยังสัมพันธ์กับความสามารถในการดำรงความพร้อมรบภายใต้การพึ่งพาตนเองซึ่งถือเป็นหลักประกันด้านความมั่นคงที่ประเทศสามารถพึ่งพาตนเองได้ในยามสงคราม และเตรียมความพร้อมด้วยการฝึกในยามสงบได้อย่างต่อเนื่องซึ่งถ้าประเทศไหนมีการบริหารจัดการ และการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านนี้ย่อมมีประสิทธิภาพย่อมเป็นแนวทางที่ช่วยให้ประเทศประหยัดงบประมาณในการนำเข้าอาวุธยุทโธปกรณ์จากต่างประเทศได้อีกด้วย

เป็นที่ทราบกันดีว่าอุตสาหกรรมป้องกันประเทศคือ ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความมั่นคงและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับประเทศนั้นๆ แต่สำหรับประเทศไทยแล้ว อุตสาหกรรมป้องกันประเทศกลับกลายเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่ปรากฏชื่อในระบบอุตสาหกรรมของประเทศไทยในขณะนี้หลายๆ ประเทศได้ให้ความสำคัญอย่างมากต่ออุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เช่น กลุ่มประเทศที่จัดอยู่ในกลุ่มประเทศชั้นนำ หรือ “First Tier” ซึ่งเป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศสมบูรณ์แบบและครบวงจร สามารถพัฒนาองค์ความรู้ต่อยอดได้ถึงระดับสูงสุด เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา รัสเซีย จีน และกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก ส่วนกลุ่มประเทศที่จัดอยู่ในชั้นที่ 2 หรือ “Second Tier” ที่มีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศครบวงจร แต่ยังไม่สามารถพัฒนาองค์ความรู้ต่อยอดได้ถึงระดับสูงสุดด้วยข้อจำกัดบางประการ เช่น ข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ

---

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.royalthaipolice.go.th/downloads/plan12.pdf>, 2560.

หรือการเมือง ตัวอย่างประเทศในกลุ่ม นี้ได้แก่ ประเทศเกาหลีใต้ อินเดีย บราซิล อาร์เจนติน่า อิสราเอลออสเตรเลีย สิงคโปร์ แคนาดา และแอฟริกาใต้ โดยภาคอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของทั้งสองกลุ่มนี้มีขนาดใหญ่สามารถนำรายได้เข้าประเทศอย่างมหาศาล นอกจากนี้ยังสร้างความมั่นคงในลักษณะของการพึ่งพาตนเองได้อีกด้วย

สำหรับประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มชั้นที่ 3 หรือ “Third Tier” ซึ่งมีความสามารถที่จะผลิตยุทโธปกรณ์ได้เพียงบางส่วนเนื่องจากสถานภาพของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในปัจจุบันเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กมีขีดความสามารถเพียงเพื่อการซ่อมบำรุง และสร้างอาวุธยุทโธปกรณ์บางประเภทสนับสนุนให้แก่กองทัพหากพิจารณาจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในสังกัดกระทรวงกลาโหมซึ่งมีจำนวน 48 โรงงาน โดยอยู่ในสังกัดของกองทัพบก 21 โรงงาน, กองทัพเรือ 7 โรงงาน, กองทัพอากาศ 12 โรงงาน, กองบัญชาการกองทัพไทย 1 โรงงาน และสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม 7 โรงงาน นอกจากนี้ ยังมีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในภาคเอกชนอีกประมาณ 60 บริษัท ซึ่งส่วนมากเป็นบริษัทที่รับซ่อมแซม ปรับปรุง หรือผลิตยุทโธปกรณ์ทางทหาร เช่น วัตถุระเบิด เชื้อปะทะ กระสุนปืน รถยนต์นั่งกันกระสุน ยานพาหนะช่วยรบ เสื้อเกราะป้องกันกระสุน แอมโมเนียมไนเตรต ไนโตรเซลลูโลส รวมถึง อุตสาหกรรมต่อและซ่อมเรือ ซึ่งบริษัทเหล่านี้ส่วนมากยังไม่มีขีดความสามารถสูงพอที่จะส่งออกสินค้าหรือแข่งขันในตลาดสากลได้

ปัจจัยที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งของการสร้างอุตสาหกรรมป้องกันประเทศคือ การให้ความสำคัญต่อการวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยีป้องกันประเทศอันเปรียบเสมือนองค์ความรู้ที่จะใช้เป็นจุดกำเนิดของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศซึ่งหากพิจารณาภาพรวมด้านงานวิจัยของประเทศไทยจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในด้านอื่นๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการทหารหรืออุตสาหกรรมป้องกันประเทศเพราะจากข้อมูลของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ สกว. พบว่าจากงานวิจัยในส่วนที่สนับสนุนทุนวิจัย จำนวน 7,385 โครงการ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเพียง 4 โครงการ หรือร้อยละ 0.05 ของจำนวนงานวิจัยที่สนับสนุนทั้งหมดในขณะที่กระทรวงกลาโหมก็มีงบประมาณสำหรับการวิจัยอยู่ในระดับที่ต่ำมากคือ น้อยกว่าร้อยละ 0.1 ของงบประมาณกระทรวงกลาโหม ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วจะมีงบประมาณในส่วนนี้อยู่ที่ประมาณร้อยละ 2 หรือมากกว่า เช่น ประเทศสิงคโปร์ได้รับงบประมาณด้านการวิจัย และพัฒนาทางทหาร ประมาณร้อยละ 4.0 ซึ่งสิ่งนี้เป็นอุปสรรคสำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

ในภาพรวมอาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในปัจจุบันยังอยู่ในระยะเริ่มต้น อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่เป็นโอกาสและมีศักยภาพที่จะสร้างและพัฒนาให้ตอบสนองตรงตามความต้องการด้านยุทธโธปกรณ์ของกองทัพและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาคเศรษฐกิจของประเทศซึ่งหลายประเทศในโลกรวมถึงประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ก็ได้พัฒนาอุตสาหกรรมด้านนี้อย่างจริงจังเพราะนอกจากจะนำรายได้เข้าสู่ประเทศและสร้างงานให้แก่ประชาชนเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมประเภทอื่นแล้วยังเป็นการสร้างความมั่นคงในด้านการทหารของชาติอีกด้วยซึ่งอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยแม้ว่าจะมีความสามารถในการผลิตยุทโธปกรณ์แต่ยังไม่สามารถผลิตเพื่อการส่งออกหรือจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลพบว่าอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

แม้จะมีการดำเนินการมาเป็นเวลานานโดยโรงงานภายใต้สังกัดกองทัพไทยและโรงงานของภาคเอกชน แต่ก็จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาทั้งด้านเทคโนโลยี และการวิจัยเพื่อยกระดับอุตสาหกรรมต้นน้ำ รวมถึง ด้านการตลาดทั้งในและต่างประเทศซึ่งปัจจุบัน Industry Landscape ของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากเนื่องจากพลังของเทคโนโลยีสมัยใหม่จึงเป็นโอกาสอันดีสำหรับภาครัฐและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยที่จะทำการวิจัยและพัฒนา (R&D) ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ เพื่อยกระดับและสร้างกระบวนการผลิตที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพา line การผลิตหรือเทคโนโลยีแบบเดิม ๆ เนื่องจากอุตสาหกรรมป้องกันประเทศนอกจากจะเป็นหลักประกันทางด้านความมั่นคงของประเทศ และความพร้อมรบของกองทัพแล้วยังเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่สามารถทำรายได้อันมหาศาลให้แก่เศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งในหลายประเทศ ประสบความสำเร็จในการพึ่งพาตนเอง และพัฒนาจนก้าวไปสู่การเป็นผู้ส่งออกได้ ดังนั้น การค้นหาแนวทางในการพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระทำเพื่อเป็นการสร้างหลักประกันด้านความมั่นคงของประเทศในด้านยุทธโธปกรณ์ และขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ทั้งในยามปกติ และยามสงคราม หลายชาติในอาเซียนเองก็ได้ให้ความสำคัญต่อการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของตนมาอย่างยาวนาน²

เพื่อให้ประเทศไทยมีการพัฒนาเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม รวดเร็ว เป็นระบบและมีความยั่งยืน จึงควรมีการค้นหาแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันอุตสาหกรรมด้านนี้ขึ้นมาให้ชัดเจนครบทุกมิติ ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในภูมิภาคอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษานโยบายของภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย
2. วิเคราะห์โอกาสทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในภูมิภาคอาเซียน
3. เสนอแนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มประเทศภายใต้โครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ อีอีซี

² เอกชัย หาญพูนวิทยา. “การขับเคลื่อนกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศไทยให้เป็นรูปธรรม”.(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.dsdcw2016.dsdcw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/m8607/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1.pdf, 2016.

2. ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ประสบการณ์ตรงของผู้ศึกษาในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

ส่วนที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 ท่าน

3. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษานี้เน้นศึกษาเฉพาะอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในภูมิภาคอาเซียนผ่านมุมมองแบบภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจ (Geo-Political Economies) ในมิติความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการเติบโตและความเจริญมั่งคั่งทั้งในภูมิภาคที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มกระบวนการทางแนวความคิดจนถึงปัจจุบัน

4. ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษานี้ มีระยะเวลา 7 เดือน เริ่มตั้งแต่ พฤศจิกายน 2562 - พฤษภาคม 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เริ่มต้นจากการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ จากการสืบค้นเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง แหล่งข้อมูลจากส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ แหล่งข้อมูลทางเว็บไซต์ที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ต เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับทุติยภูมิ (Secondary Data) เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบหรือสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกรวมทั้งเพื่อนำมาใช้เป็นส่วนประกอบในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ จำนวน 5 ท่าน ในประเด็นคำถามดังนี้

ข้อที่ 1 ท่านคิดว่าโอกาสทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในภูมิภาคอาเซียนจะเป็นอย่างไรภายใต้โครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ อีอีซี

ข้อที่ 2 ท่านคิดว่า แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศควรจะเป็นอย่างไรภายใต้โครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ อีอีซีของไทย

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล จะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) มาใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ประกอบกับการวิเคราะห์ด้วย SWOT Analysis เพื่อค้นหา จุดแข็ง จุดด้อย โอกาสและอุปสรรค ในประเด็นความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

3. การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำการพรรณนาให้เห็นรายละเอียดเกี่ยวกับภาพรวมการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยโยงไปถึงแนวคิดทฤษฎีเพื่อให้ความหมายแก่ข้อมูลที่ได้ หลังจากนั้นจึงทำการสร้างข้อสรุปในเรื่อง แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงนโยบายของภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย
2. เพื่อทราบถึงโอกาสทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในภูมิภาคอาเซียน
3. เพื่อทราบถึงแนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

คำจำกัดความ

อุตสาหกรรมการป้องกันประเทศ หมายถึง กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ ซึ่งมีจำนวน 12 กลุ่ม โดยอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศอยู่ในอันดับที่ 11 ทั้งนี้ อุตสาหกรรมการป้องกันประเทศเป็นโครงสร้างพื้นฐาน และหลักประกันทางด้านความมั่นคงของประเทศต่อความพร้อมรบของกองทัพในด้านยุทธโศปกรณ์ และขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเอง การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศจึงถูกยกให้เป็นวาระสำคัญที่บรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และอยู่ในนโยบายของกระทรวงกลาโหม

โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี)

หมายถึง เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ ไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจากโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกหรือ Eastern Seaboard ซึ่งดำเนินมาตลอดกว่า 30 ปีที่ผ่านมา โดยในครั้งนี้นักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) มีเป้าหมายหลักในการเติมเต็มภาพรวมในการส่งเสริมการลงทุนซึ่งจะเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและทำให้ เศรษฐกิจของไทยเติบโตได้ในระยะยาว โดยในระยะแรกจะเป็นการยกระดับพื้นที่ในเขต 3 จังหวัดคือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เพื่อรองรับการขับเคลื่อน เศรษฐกิจอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพผ่านกลไกการบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการนโยบายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาค ตะวันออกโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน

ภูมิภาคอาเซียน

หมายถึง ภูมิภาคที่ประกอบด้วย กลุ่มประเทศอาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations หรือ ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) ซึ่งได้มีการลงนามที่วังสราญรมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสมาชิกก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ในเวลาต่อมาได้มีประเทศต่าง ๆ เข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม (เป็นสมาชิกเมื่อ 8 มกราคม พ.ศ.2527) เวียดนาม (เป็นสมาชิกเมื่อ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538) ประเทศลาว, ประเทศพม่า (เป็นสมาชิกเมื่อ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540) และประเทศกัมพูชา (เป็นสมาชิกเมื่อ 30 เมษายน พ.ศ. 2542) ทั้งนี้ ในปัจจุบันมีสมาชิกอาเซียนทั้งหมด 10 ประเทศ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาแนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)
3. Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน
4. สภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ
5. แผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ พ.ศ. 2558 – 2563
6. แนวทางการพัฒนาตามแผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ
7. ยุทธศาสตร์การพัฒนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2560 – 2579
8. รูปแบบโครงสร้างกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของภาคเอกชน
9. รูปแบบโครงสร้างกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของต่างประเทศ
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
11. กรอบแนวคิดของการวิจัย
12. สรุป

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

กรอบแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 -2580)¹ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศไทย คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ทั้งนี้วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องตอบสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่การมีเอกราช การดำรงอยู่ อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคม และการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน และอาหาร ความสามารถในการรักษา

---

¹ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nscr.nesdb.go.th/>, 2563.

ผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีโดยที่ความมั่นคงเป็นรากฐานของทั้ง 3 ประการที่จะทำให้เกิดความมั่นคง และยั่งยืนได้

1. ด้านความมั่นคง

1.1 การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล

1.2 ความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง

1.3 ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตยมีสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ที่เข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของ ประชาชน

1.4 ระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดอง และความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น

1.5 ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิตที่มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

2. ด้านความมั่งคั่ง

2.1 ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น

2.2 เศรษฐกิจมีความสามารถในการแข่งขันสูงสามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ สร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต และเป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาคทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ มีบทบาทสำคัญในระดับภูมิภาค และระดับโลกเกิดสายสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และการค้าอย่างมีพลัง

2.3 ความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่อง ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญาทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. ด้านความยั่งยืน

3.1 การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิต ของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ที่ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศน์

3.2 การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับ กฎระเบียบของประชาคมโลกซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกันความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบ ต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

3.3 มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาในระดับอย่างสมดุลมีเสถียรภาพ และยั่งยืน

กรอบแนวทางที่สำคัญของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านการสร้าง
ความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับ ศักยภาพของประเทศ
ในหลากหลายมิติบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่

3.3.1 “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไป ที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์
วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบ
เชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับ เทคโนโลยีและนวัตกรรม
เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจ และสังคมโลกสมัยใหม่

3.3.2 “ปรับปรุงปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของ
ประเทศในมิติต่างๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคม และขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
และดิจิทัลและการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ

3.3.3 “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ
พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับโมเดลธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับ
ยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปรุงปัจจุบัน พร้อมทั้งส่งเสริม
และสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้ และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาส
ทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลกควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้ และการกินดีอยู่ดีรวมถึง
การเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

4. ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง
และมีคุณภาพโดยคนไทยมีความพร้อม ทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ครบด้านและมีสุขภาวะ
ที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัยรักษา
ศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะ
สื่อสาร ภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนา
ตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ
เกษตรกรยุคใหม่ และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

5. ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ
ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัว
ของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไก
บริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนในการจัดการตนเอง
และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม
ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นาน
ที่สุดโดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการ และสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรม และทั่วถึง

6. ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
ในทุกมิติทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือ
ระหว่างกันทั้งภายใน และภายนอกประเทศอย่างบูรณาการโดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐาน

การเติบโตร่วมกันไม่ว่าจะจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริงโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงานรวมถึงการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

7. ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีขีดสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์ และผลประโยชน์ส่วนรวมมีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกัน และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริต ประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจนมีเพียงเท่าที่จำเป็นมีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำ และเอื้อต่อการพัฒนาโดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม

แผนย่อยอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ ในหัวข้อแนวทางการพัฒนาโดยต่อยอดพัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศไทยที่มีความเข้มแข็งให้เป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในเชิงเศรษฐกิจ ที่ครอบคลุมหลากหลายมิติทั้งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ภัยพิบัติ อุตสาหกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ อุตสาหกรรมด้านพลังงานที่มีมูลค่าเพิ่ม อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ การผลิตยุทโธปกรณ์ และยุทธภัณฑ์ทางการทหาร รวมทั้งอุตสาหกรรมที่เป็นเทคโนโลยีสองทางเพื่อลดการพึ่งพาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากต่างประเทศ และพัฒนาต่อยอดเป็นอุตสาหกรรมส่งออกต่อไป

1. สนับสนุนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศไทยตามระดับความสามารถทั้งกลุ่มที่มีศักยภาพอยู่แล้ว และกลุ่มวิสาหกิจเริ่มต้น โดยอาศัยกลไกความร่วมมือภาครัฐและเอกชน และมาตรการสนับสนุนต่าง ๆ ที่เอื้อและส่งเสริมให้มีการลงทุนเพื่อสร้างฐานการผลิตในประเทศไทย

2. สร้างและพัฒนาบุคลากรสำหรับอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศไทย เพื่อตอบสนองความต้องการด้านบุคลากรของทั้งภาครัฐและเอกชน และสนับสนุนให้ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศให้เข้ามาทำงานในอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศไทยเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรม

3. สนับสนุนการสร้างเครือข่ายและคลัสเตอร์ของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ และเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าระดับโลกเพื่อเพิ่มช่องทางการตลาด รวมทั้งสร้างระบบนิเวศ และปรับปรุงกลไก ที่เอื้อต่อการผลิตและส่งออกโดยเฉพาะยุทธโธปกรณ์ ยุทธภัณฑ์ทางการทหาร และอุตสาหกรรมที่เป็น เทคโนโลยีสองทางเพื่อให้เกิดอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศที่รองรับ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในอนาคต

4. สนับสนุนและเปิดโอกาสในการแสวงหาช่องทางทางการตลาดใหม่ ๆ ทั้งตลาดในประเทศ และต่างประเทศโดยเฉพาะตลาดในประเทศด้วยการกระตุ้นและสร้างความตระหนัก ในการใช้ผลิตภัณฑ์ และบริการของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศทั้งในภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และอุตสาหกรรม ให้ยกระดับมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทั่วทั้งประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)

การพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12² ถือเป็นแผน การพัฒนา 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) สู่การปฏิบัติ โดยที่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 12 เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญสำหรับถ่ายทอด ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีสู่การปฏิบัติในลำดับแรกที่ขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุเป้าหมายในระยะยาว ในที่สุด ดังนั้น ทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 12 จึงมุ่งเตรียม ความพร้อม และวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีกรอบวิสัยทัศน์และเป้าหมาย อนาคตประเทศไทยในปี 2579 เป็นกรอบที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 12 มุ่งตอบสนอง วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดภายในระยะเวลา 5 ปีแรก และเป้าหมายในระดับ ย่อยลงมาควบคู่กับกรอบเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยภายใต้แผนดังกล่าวได้กำหนด ประเด็นยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศ 10 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การเสริมสร้าง และพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ภายใต้แนวคิด “คนไทย ใฝ่ดี มีวินัย สร้างสรรค์นวัตกรรม พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน” โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อปรับเปลี่ยนให้คนไทยในสังคมไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม มีทักษะในการดำรงชีวิต สำหรับโลกศตวรรษที่ 21 มีสุขภาพที่ดีตลอดช่วงชีวิต และเสริมสร้างสถาบันทางสังคมให้มีความเข้มแข็งเอื้อต่อการพัฒนาคนและประเทศ

² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://plan.bru.ac.th/wp-content/uploads/2018/12/%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2-12-.pdf>, 2020.

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ภายใต้แนวคิด "ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง สร้างสังคมเป็นธรรมและเข้มแข็ง" โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อขยายโอกาส ทางเศรษฐกิจและสังคมให้คนไทยทุกคนเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึง และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถพึ่งพิงตนเองได้และเป็นพลังร่วมในการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิด "พัฒนาเศรษฐกิจให้เข้มแข็ง และทั่วถึง เพื่อมุ่งสู่การมีรายได้สูงอย่างมีเสถียรภาพ เป็นธรรม และยั่งยืน ด้วยนวัตกรรม" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็ง และเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ สนับสนุนการกระจายการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาเสถียรภาพ ทางเศรษฐกิจ และพัฒนาเครื่องมือทางการเงินที่สนับสนุนการระดมทุนที่มีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายใต้แนวคิด "คืนสมดุลสู่ธรรมชาติ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษา ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและมีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเป็นธรรม สร้างความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ บริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และลดมลพิษ ให้มีคุณภาพดีขึ้น พัฒนาขีดความสามารถในการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการรับมือกับภัยพิบัติ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความ มั่งคั่ง และยั่งยืน ภายใต้แนวคิด "เสริมสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศ" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์และเสริมสร้างความมั่นคงภายใน รวมทั้งป้องกันปัญหาภัยคุกคาม ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของชาติเพื่อสร้างความพร้อมและ ผนึกกำลังของทุกภาคส่วนให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการด้านความมั่นคง และมีศักยภาพ ในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดจากภัยคุกคามทั้งภัยทางทหาร และภัยคุกคามอื่นๆ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศในการสนับสนุนการรักษาความสงบสุข และผลประโยชน์ของชาติและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารนโยบายด้านความมั่นคงและนโยบาย ทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ให้เป็นเอกภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทยภายใต้แนวคิด "ประสิทธิภาพ ทันท่วงที โปร่งใส เป็นธรรม" โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อให้ภาครัฐมีขนาดเล็ก มีการบริหารจัดการที่ดี และได้มาตรฐานสากลเพื่อให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น มีการบริหารจัดการและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และโปร่งใสตรวจสอบได้เพื่อลดปัญหาการทุจริต และประพฤติมิชอบของประเทศ และเพื่อพัฒนาระบบ และกระบวนการทางกฎหมายให้สามารถอำนวยความสะดวกด้วยความรวดเร็ว และเป็นธรรม แก่ประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 7 : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ภายใต้แนวคิด "โครงสร้างพื้นฐานก้าวไกล พัฒนาไทยสู่ทศวรรษหน้า" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา และขยายการ ให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง และการค้า โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ด้านน้ำประปาอย่างทั่วถึงทั้งประเทศ สร้างความมั่นคงทางพลังงาน และพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

ที่เกิดจากลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดการนำเข้าจากต่างประเทศ และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 8 : การพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิจัยและนวัตกรรม ภายใต้แนวคิด “รุกไปข้างหน้าด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็ง และยกระดับความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นก้าวหน้าให้สนับสนุนการสร้างมูลค่าของสาขาการผลิต และบริการเป้าหมาย สร้างโอกาสการเข้าถึงและนำเทคโนโลยีไปใช้ให้กับเกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม พัฒนานวัตกรรมที่มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคมและเพิ่มคุณภาพสิ่งแวดล้อม และบูรณาการระบบบริหารจัดการวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิจัยและนวัตกรรม ให้สามารถดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 9 : การพัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจภายใต้แนวคิด “กระจายความเจริญสู่ภูมิภาคอย่างสมดุล” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายความเจริญ และโอกาสไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึง พัฒนาเมืองศูนย์กลางของจังหวัดให้เป็นเมืองนำอยู่สำหรับคนทุกกลุ่ม พัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักให้ขยายตัวอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ให้สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาในพื้นที่อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 10 : ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาภายใต้แนวคิด “ใช้จุดเด่นให้เป็นประโยชน์ขยายความร่วมมือระหว่างประเทศให้เข้มข้นเพื่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาอย่างเต็มที่” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดเด่นของทำเลที่ตั้งของประเทศเป็นจุดเชื่อมโยงสำคัญของแนวระเบียง เศรษฐกิจต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทยขยายโอกาสด้านการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ และยกระดับให้ประเทศเป็นฐานการผลิตและการลงทุนที่มีศักยภาพ และโดดเด่น และเพิ่มบทบาทของไทยในเวทีโลก รวมทั้งการสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยเหตุนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ถือเป็นเครื่องมือ หรือกลไกสำคัญสำหรับถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีสู่การปฏิบัติและขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุเป้าหมายในระยะยาว

Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน

โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน³ ได้กล่าวถึง 10 อุตสาหกรรมที่จะได้รับการส่งเสริมเป็นพิเศษในพื้นที่ระเบียงเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ EEC ได้แก่ “5 อุตสาหกรรม First S-Curve” และอีก “5 อุตสาหกรรม New S-Curve” ด้วยความโดดเด่นด้านความพร้อมของอุตสาหกรรมในพื้นที่และที่ตั้งทำให้ภาครัฐมีนโยบายผลักดันโครงการ “ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor หรือ EEC)” เป็นเครื่องยนต์ใหม่ในการยกระดับอุตสาหกรรมไทย โดยภาครัฐกำหนดพื้นที่เป้าหมาย 3 จังหวัด ได้แก่ ระยอง

³ กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. “Thailand 4.0. โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>, 2560.

ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ให้เป็นพื้นที่นำร่องเพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่ EEC เนื่องจากในปัจจุบัน พื้นที่ดังกล่าว เป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และปิโตรเคมี ที่สามารถต่อยอดได้ อีกทั้งพื้นที่ยังตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์เชิงคมนาคม ที่สำคัญ ทำให้มีศักยภาพและความพร้อมในการดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เหนือพื้นที่อื่น ในระยะยาว EEC จึงเป็นความหวังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้กลับมาเติบโตอย่างยั่งยืน

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมและการให้สิทธิประโยชน์เป็นกลยุทธ์สำคัญ ที่ภาครัฐใช้ดึงดูดการลงทุนของ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายใน EEC การขนส่งถือเป็นหนึ่งในหัวใจหลัก ของธุรกิจ ภาครัฐจึงเตรียมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมทุกรูปแบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ ขนส่งผู้โดยสารและสินค้าเพื่อรองรับการขยายตัวในอนาคต ทั้งทางบก ได้แก่ รถไฟทางคู่เส้นทาง ฉะเชิงเทรา-คลอง 19-แก่งคอย รถไฟความเร็วสูงเส้นทางกรุงเทพฯ-ระยอง มอเตอร์เวย์เส้นทางพญา- มาบตาพุด ทางอากาศ ได้แก่ สนามบินอู่ตะเภา และทางน้ำ ได้แก่ ท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือมาบตาพุด และท่าเรือพาณิชย์สัตหีบซึ่งเมื่อโครงการเหล่านี้แล้วเสร็จจะสร้างความสะดวกทั้งในการส่งออกทางน้ำ และการขนส่งภายในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขนส่งกระจายสินค้าจากภาคตะวันออกโดยรถไฟ ไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ทั้งนี้ รวมถึงการให้สิทธิประโยชน์ทั้งด้านภาษีที่เหนือกว่าประเทศเพื่อนบ้านและ สิทธิประโยชน์อื่นๆ เช่น การจัดตั้ง One Stop Service เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการอนุมัติและ ออกใบอนุญาตการประกาศเป็นเขตปลอดภาษี และการให้ Work Permit และ VISA แก่ผู้เชี่ยวชาญ จากต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม จากผลสำรวจของ World Economic Forum พบว่ายังมีปัจจัยอื่น ที่นักลงทุนใช้ในการตัดสินใจเพื่อลงทุนทำธุรกิจในไทยที่ภาครัฐสามารถพัฒนาเพิ่มเติม เช่น การสร้าง ความเชื่อมั่นด้านเสถียรภาพเชิงนโยบาย การเพิ่มขีดความสามารถด้านนวัตกรรม การพัฒนาแรงงาน ที่มีศักยภาพ เป็นต้น

10 อุตสาหกรรมเป้าหมายที่ได้รับการสนับสนุนประกอบด้วย 5 อุตสาหกรรม First S-Curve จำนวน 59 กิจการ และ 5 อุตสาหกรรม New S-Curve จำนวน 35 กิจการ โดยการพัฒนา ต่อยอด 5 อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-Curve) ได้แก่ ยานยนต์สมัยใหม่ (11 กิจการ) อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (24 กิจการ) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (10 กิจการ) การแปรรูปอาหาร (3 กิจการ) และการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (11 กิจการ) ซึ่งปัจจุบัน ราว 80% ของเม็ดเงินลงทุน ที่มาขอสิทธิประโยชน์จาก BOI กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดิมนี้อยู่ โดยเฉพาะอุตสาหกรรม ยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์

ส่วนการพัฒนา 5 อุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) เพื่อยกระดับเศรษฐกิจไทย ให้เติบโตอย่างก้าวกระโดด ได้แก่ เครื่องจักรอัตโนมัติและหุ่นยนต์ (3 กิจการ) การบินและโลจิสติกส์ (8 กิจการ) เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (7 กิจการ) ดิจิทัล (11 กิจการ) และการแพทย์ครบวงจร (6 กิจการ) โดยการพัฒนากิจการในกลุ่ม New S-Curve ถือเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในการสร้าง เทคโนโลยีขั้นสูงและนวัตกรรม ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศระยะยาว ดังนั้น ราว 60% ของกิจการในกลุ่มดังกล่าวจึงได้รับสิทธิประโยชน์ขั้นสูง (A1 และ A2) จาก BOI โดยเฉพาะกิจการในอุตสาหกรรมดิจิทัลและการบิน

EIC ประเมินว่า กิจกรรมใน New S-Curve ที่มีศักยภาพ ได้แก่ กิจกรรมซ่อมบำรุงอากาศยาน กิจกรรมผลิตพอลิเมอร์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมศูนย์ข้อมูล เนื่องจากมีตลาดรองรับ และปัจจัยพื้นฐานสนับสนุนในพื้นที่โดยเมื่อพิจารณาจากปัจจัยสนับสนุนด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี, ห่วงโซ่อุปทาน, แรงงาน, โครงสร้างพื้นฐานรองรับ, การสนับสนุนจากทางภาครัฐ, และการแข่งขัน ในธุรกิจ พบว่าธุรกิจทั้ง 3 มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้ในบริเวณ EEC

กิจกรรมซ่อมบำรุงอากาศยาน (Maintenance Repair and Overhaul : MRO) จากการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวถึง 13% ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาอยู่ที่ 32.6 ล้านคนในปี 2016 รวมถึงการพัฒนาอาคารผู้โดยสารใหม่ในสนามบินอุตะเถาให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 3 ล้านคนต่อปีจากราว 7 แสนคนในปัจจุบัน ซึ่งคาดว่าจะมีปริมาณเที่ยวบินเพิ่มขึ้นถึง 4 เท่าเป็น 1.8 หมื่นเที่ยวบินต่อปี ส่งผลต่อเนื่องไปยังความต้องการการซ่อมบำรุงเครื่องบินมากขึ้น ทำให้กิจกรรมซ่อมบำรุงอากาศยานกลายเป็นหนึ่งในกิจการที่นักลงทุนให้ความสนใจ อีกทั้งไทยยังมีบุคลากรที่มีความสามารถตรวจสอบทั่วไป (A-check) จนถึง การตรวจเช็คเครื่องบินทุกส่วนอย่างละเอียด (D-check) จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น ดึงดูดให้ Airbus ได้เข้ามาทำข้อตกลงกับการบินไทย เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในโครงการพัฒนาศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานเรียบร้อยแล้ว

กิจกรรมผลิตพอลิเมอร์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จากกระแสอนุรักษ์ธรรมชาติและปัญหาสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้บริโภคเริ่มหันมาใช้พลาสติกชีวภาพที่สามารถย่อยสลายได้ง่ายมากขึ้น โดยเฉพาะผู้บริโภคชาวเอเชียที่คาดว่าจะใช้พลาสติกชีวภาพกว่า 5.2 ล้านตันในปี 2018 จาก 0.3 ล้านตันในปี 2010 หรือเติบโตสะสมกว่า 43% ซึ่งในปัจจุบัน บริเวณภาคตะวันออกเป็นฐานอุตสาหกรรมปิโตรเคมีอยู่แล้วจึงสามารถต่อยอดได้ไม่ยากนัก นอกจากนี้แล้วกิจการดังกล่าว ยังได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐตามนโยบาย Bio Economy ที่สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น อ้อย มันสำปะหลัง เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ชีวภาพที่มีมูลค่าเพิ่มสูงอีกด้วย

กิจกรรมศูนย์ข้อมูล (Data Center) เพื่อเป็นที่ตั้งของ Server ในการใช้เก็บข้อมูลที่จะมีปริมาณเพิ่มขึ้นจากการส่งผ่านข้อมูลทางโทรศัพท์มือถือและการเชื่อมโยงกระบวนการผลิตกับเทคโนโลยีดิจิทัลในอนาคต โดยคาดว่าจะปริมาณข้อมูลที่ส่งผ่านทางโทรศัพท์มือถือจะมีการขยายตัวจาก 360 เพตะไบต์ ในปี 2015 เป็น 2,700 เพตะไบต์ ในปี 2020 หรือขยายตัวกว่า 7.5 เท่า ซึ่งในอนาคต การส่งผ่านข้อมูลมหาศาลระหว่างเครื่องจักรกระบวนการผลิตสินค้าตามแนวคิด Industry 4.0 ก็จะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องการในการเก็บข้อมูลมากขึ้น นอกจากนี้แล้ว ในบริเวณ EEC ยังมีโครงข่ายเคเบิลใยแก้วนำแสงใต้น้ำ (Fiber Optic) ที่มีจุดขึ้นบกบริเวณ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ที่จะสนับสนุนการรับ/ส่งข้อมูลขนาดใหญ่ทั้งในและระหว่างประเทศ ทำให้ไทยมีความพร้อมด้านการพัฒนาศูนย์ข้อมูลมากยิ่งขึ้น

ประเมินว่าใน 5 ปีแรก จะมีเม็ดเงินลงทุนจากภาครัฐและเอกชนราว 1.5 ล้านล้านบาทในพื้นที่ EEC ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปยังธุรกิจก่อสร้าง วัสดุก่อสร้าง นิคมอุตสาหกรรม และธุรกิจท่องเที่ยวการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมมูลค่ากว่า 5 แสนล้านบาทและการพัฒนาเมืองใหม่มูลค่า 4 แสนล้านบาท จะทำให้บริษัทรับเหมาก่อสร้าง รวมถึงผู้ผลิตวัสดุก่อสร้างโดยเฉพาะปูนซีเมนต์และเหล็กได้รับประโยชน์ในระยะแรก ต่อมาเมื่อระบบคมนาคมในพื้นที่ EEC แล้วเสร็จ จะส่งผลให้การขนส่งสินค้ามีความสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น โดยเฉพาะการขนส่งและกระจายสินค้าทางรถไฟ

ที่เชื่อมต่อระหว่างนิคมอุตสาหกรรมและท่าเรือขนส่งสินค้า ผนวกกับสิทธิพิเศษที่ภาครัฐมอบให้ คาดว่า จะสามารถกระตุ้นให้เกิดเม็ดเงินลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายราว 5 แสนล้านบาท ซึ่งจะส่งผลดีต่อธุรกิจนิคมอุตสาหกรรมที่มีพื้นที่ที่พร้อมสำหรับการลงทุนราว 1.5 หมื่นไร่ รวมถึงการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ ห้างค้าส่งค้าปลีก เพื่อรองรับบุคลากรที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่อีกด้วย

ในด้านการท่องเที่ยวการพัฒนาอาคารผู้โดยสารใหม่ในสนามบินอู่ตะเภา, รถไฟความเร็วสูงที่เชื่อมโยงระหว่าง 3 สนามบิน รวมถึง ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบที่เชื่อมโยงพัทยา-หัวหิน-กรุงเทพฯ จะเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามายังพื้นที่ EEC มากขึ้น ซึ่งจะเป็นโอกาสของธุรกิจบริการไม่ว่าจะเป็นโรงแรม และร้านอาหาร ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาพื้นที่ EEC นั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมที่หลากหลายในพื้นที่และยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันแก่ประเทศในอนาคตอีกด้วย

สืบเนื่องจาก Thailand 4.0 ที่จะพัฒนาปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยเห็นถึงการพัฒนาต่อยอด และสร้างความมั่นคงด้านการทหารไปด้วยกัน และเพื่อลดการนำเข้าอาวุธยุทโธปกรณ์ และการซ่อมบำรุงที่ลดการพึ่งพาจากต่างประเทศ จึงได้กำหนดอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายหลักที่ 11 หรือ New S-CURVE 11 ที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งแบ่งแนวทางการพัฒนาเป็น 2 ด้าน ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิตยุทโธปกรณ์ทางการทหารที่มีกระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ และอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่เป็นเทคโนโลยี 2 ทาง ที่มีกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นหน่วยงานหลัก ซึ่งอยู่ระหว่างส่งต่อผลงานวิจัยทางทหาร เพื่อเข้าสู่สายการผลิตของภาครัฐ และเอกชน และรับรองมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับทั้งผู้ใช้ในประเทศและต่างประเทศ อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ที่บีโอไอได้ประกาศสิทธิประโยชน์การลงทุนไว้แล้ว มีทั้งหมด 4 กลุ่ม คือ

1. กิจการผลิตและ/หรือซ่อมยานพาหนะ และระบบอาวุธเพื่อการป้องกันประเทศ ได้แก่ รถถัง รถเกราะ หรือยานพาหนะรบ ยานพาหนะช่วยรบ ชิ้นส่วนเฉพาะที่ใช้ในการผลิตและ/หรือซ่อม

2. กิจการผลิตและ/หรือซ่อมยานไร้คนขับเพื่อการป้องกันประเทศและชิ้นส่วนที่ใช้ในการผลิตและ/หรือซ่อม ได้แก่ ระบบยานภาคพื้นไร้คนขับ เช่น หุ่นยนต์สำหรับการปฏิบัติการทางทหาร, ระบบยานทางน้ำไร้คนขับ เช่น ยานผิวน้ำ/ใต้น้ำไร้คนขับ, ระบบอากาศยานไร้คนขับเช่นอากาศยานไร้คนขับแบบปีกติดลำตัว/ปีกหมุน/ผสม, ชิ้นส่วนเฉพาะที่ใช้ในการผลิตและ/หรือซ่อม เช่น ตัวโครงสร้างหลัก แขนกล มือจับ ระบบติดต่อสื่อสาร ระบบกล้อง ระบบส่องกล้อง ระบบไฟฟ้าและแบตเตอรี่

3. กิจการผลิตและ/หรือซ่อมอาวุธและเครื่องช่วยฝึกเพื่อการป้องกันประเทศและชิ้นส่วน ด้านการผลิตและ/หรือซ่อมอาวุธ เช่น อาวุธปืน กระสุนปืนระบบจรวด รวมทั้งระบบควบคุมรถยิงหรือสิ่งนำพาไปของระบบจรวด, ชิ้นส่วนเฉพาะที่ใช้ในการผลิตและ/หรือซ่อม

4. กิจการผลิตและ/หรือซ่อมอุปกรณ์ช่วยรบ ได้แก่ เสื้อเกราะกันกระสุนและสะเก็ดระเบิด แผ่นเกราะหรือโล่ป้องกันกระสุนและสะเก็ดระเบิด

สภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ

ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายเพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพภาคอุตสาหกรรม เพื่อก้าวสู่การเป็นอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการสนับสนุนการสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการผลิต การลงทุน และการสร้างนวัตกรรม อีกทั้งนโยบายของกระทรวงกลาโหมได้มุ่งให้การสนับสนุนและ ส่งเสริมกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศทั้งในส่วนของภาครัฐ และเอกชน เช่น การให้เอกชนจัดตั้ง โรงงานทำ ประกอบ ซ่อมแซม และเปลี่ยนลักษณะอาวุธ สำหรับราชการทหาร และตำรวจ การสนับสนุน งานวิจัย และพัฒนาผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และการอำนวยความสะดวกให้กับ ผู้ประกอบการสำหรับการนำเข้าและส่งออกยุทธภัณฑ์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวผ่านระบบ National Single Window เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการภาคเอกชนเองก็มีการปรับตัวจากการแข่งขันที่ใช้แรงงานไร้ฝีมือค่าแรงต่ำ และทุนเป็นหลัก เป็นการเพิ่มผลิตภาพในการดำเนินกิจการด้วยนวัตกรรมองค์ความรู้ และเทคโนโลยี เพราะฉะนั้น การส่งเสริมและพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศด้วยนวัตกรรมและการปรับตัวเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์จะเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิตของกลุ่มอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เพื่อความพร้อมรบของกองทัพภายใต้ยุทธูปกรณ์ที่ทันสมัยรวมถึงการสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และนำมาซึ่งความคุ้มค่าในการลงทุนเนื่องด้วยกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับของกระทรวงกลาโหมอย่างใกล้ชิด ดังนั้น ระบบการจัดการของภาครัฐจึงยังเป็นข้อจำกัดหนึ่งของการพัฒนางานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่ไม่สามารถตอบสนองต่อการดำเนินงานของภาคเอกชนได้อย่างรวดเร็วทำให้ภาคเอกชนขาดแรงจูงใจในการติดต่อประสานงาน การเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐหรือความเชื่อมั่นของนักลงทุนที่ต้องการจะเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าว ซึ่งการกำหนดขอบเขตงานเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนได้มีโอกาสเข้าร่วมเป็นกลไกในการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านนี้ของประเทศไทยรวมถึงการปรับแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐที่ไม่เอื้ออำนวยให้ระบบห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มอุตสาหกรรมป้องกันประเทศสามารถดำเนินการได้อย่างสมบูรณ์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นประกอภกับหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาสำหรับกำกับดูแลงานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ทำให้บุคลากรขาดประสบการณ์ และทักษะในการควบคุมและดำเนินงานด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ด้วยเหตุนี้เอง การประยุกต์ใช้เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อพัฒนาองค์กรเข้ามายกระดับให้กระทรวงกลาโหมได้รับความเชื่อถือไว้วางใจเป็นองค์การที่มีขีดสมรรถนะสูงและสามารถปรับตัวอย่างสมดุลในการทำงานระหว่างภาครัฐกับภาคส่วนอื่น ๆ ด้วยมาตรฐานสากลซึ่งจะเป็นการตอบสนอง และสร้างความพึงพอใจให้กับภาคเอกชน และเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการรวมกลุ่ม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ

อย่างไรก็ตามกระทรวงกลาโหม และภาคเอกชนด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยี และระบบสารสนเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานซึ่งเห็นได้จากการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของทุกภาคส่วนทำให้การบริหารงานด้วยระบบฐานข้อมูล และองค์ความรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ซึ่งระบบเทคโนโลยี และสารสนเทศนั้นถือเป็นเครื่องมือที่สามารถเพิ่มศักยภาพในการวิจัย และพัฒนา ให้มีความรวดเร็ว และสะดวกมากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังทำให้การหมุนเวียนของข้อมูลมีความคล่องตัว และสะดวกในการแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกัน ยกตัวอย่างเช่นการแบ่งปันข้อมูลการวิจัยระหว่างภาครัฐ และเอกชนที่มีความเป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยมีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ สมบูรณ์แบบ และครบวงจรสามารถพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ได้จึงควรนำเอาการพัฒนา ขีดความสามารถในการวิจัย พัฒนาของภาครัฐ และเอกชนเพื่อวิจัยและพัฒนาชิ้นส่วนประกอบ/ ผลิตภัณฑ์ที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และเปลี่ยนผ่านจากการผลิตผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมป้องกัน ประเทศพื้นฐานภายใต้ ลิขสิทธิ์เข้าสู่ยุคที่ผลิตผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้ตรงต่อ ความต้องการของเหล่าทัพหรือผู้ใช้อื่น ๆ ได้ผลกระทบจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจการเปิดเสรี ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกรอบการประชุม รัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน การมีข้อตกลงทางการค้าในทุกระดับเพิ่มขึ้นทำให้ระบบการค้าโลก มีความซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากความแตกต่างของข้อตกลงและกฎเกณฑ์ของแต่ละประเทศ ในขณะที่เดียวกันการกีดกันทางการค้าภายในภูมิภาคอาเซียนที่ลดลงทำให้เกิดการแข่งขันทางธุรกิจ สูงขึ้นประกอบกับการเข้าสู่ตลาดเสรีของกลุ่มประเทศเติบโตใหม่ซึ่งมีฐานแรงงานต้นทุนต่ำและ มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติทำให้ความได้เปรียบในการแข่งขันของไทยลดลง ดังนั้น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และเชื่อมโยงเข้ากับอุตสาหกรรมและหน่วยงานอื่น โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง ในเครือข่ายมีการวางแผนกำหนดทิศทางเป้าหมาย และกลยุทธ์ในการพัฒนาร่วมกันมีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารความรู้ ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อบูรณาการขีดความสามารถของ กลุ่มอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและผลิตผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้มีสมรรถนะ เทียบเท่ามาตรฐานสากลเพื่อสร้างความเข้มแข็งและ ความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มงาน ด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศต่อไป

แผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ พ.ศ. 2558-2563

แผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ⁴ ได้กำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินงาน 6 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ถึง พ.ศ. 2563 ซึ่งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะร่วมให้การสนับสนุนและจัดทำ เป็นแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วย โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเพื่อให้เกิดความพร้อม ในการป้องกันในประเทศ
2. ให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นในการวางแผนปฏิบัติการ อำนวยการ ประสานงาน สนับสนุน และบูรณาการการดำเนินงานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ได้แก่ กิจกรรมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ โครงสร้าง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาเทคโนโลยี

⁴ ชนวุฒิ เบญจานุวัตร. “แผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ”.(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.ds2016.ds2016.go.th/doc_pr/ndc_2559-2560/PDF/wpa_8174/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%203.pdf, 2560.

อุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่มีความทันสมัยไว้ภายในประเทศ การส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ การขายผลิตภัณฑ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศระหว่างกระทรวงกลาโหม กับหน่วยงานอื่นของภาครัฐ ภาคเอกชน และกลุ่มประเทศอาเซียนหรือมิตรประเทศซึ่งมี 5 ยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตสนับสนุนภารกิจกองทัพ ได้แก่ กท. ผลิตอาวุธ ยุทโธปกรณ์ รายการที่จำเป็น และเอกชนผลิตตามกลไกตลาดอุตสาหกรรมป้องกันประเทศภายใต้ นโยบายส่งเสริมของรัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาประสิทธิภาพองค์กร ได้แก่ ปรับปรุงโครงสร้างด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของ กท. และการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการประกอบกิจการ อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ได้แก่ นโยบายรัฐบาล มาตรการจูงใจ การร่วมทุน E-Government การปรับปรุง กฎระเบียบ และการพัฒนาบุคลากร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ได้แก่ R&D ต้นแบบ การนำงานวิจัยสู่สายการผลิต และการรับรองทรัพย์สินทางปัญญา /มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างและพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้ เติบโต และแข่งขันได้ ได้แก่ การรวมกลุ่มอุตสาหกรรม การตลาด และกิจกรรมความร่วมมือด้าน อุตสาหกรรมป้องกันประเทศกับกระทรวงกลาโหมอาเซียน

แนวทางการพัฒนาตามแผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ

จากสภาพแวดล้อมและผลกระทบด้านต่าง ๆ นโยบายที่เกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์การพัฒนา อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และแนวทางการปฏิบัติตามแผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ⁵ กระทรวงกลาโหมได้กำหนดกรอบแนวคิดของแผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เพื่อดำรงความพร้อมในการรักษาความมั่นคงแห่งรัฐด้วยการพึ่งพาตนเองได้ในด้านยุทธโธปกรณ์ทางทหารของประเทศ อย่างเพียงพอ ทันเวลา และมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง ภาคเอกชนและทหารทั้งทางด้านการจัดการ การตลาด การให้ภาคเอกชนเป็นผู้ประกอบการภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงกลาโหม การร่วมลงทุน การสนับสนุนชิ้นส่วนประกอบจากภาคเอกชน หรือการจ้างผลิตเป็นบางส่วน ทั้งนี้ ความสำเร็จของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศจะเกิดขึ้นได้เมื่อภาคเอกชนมีความเข้มแข็ง และได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากภาครัฐ เพื่อปลดปล่อยภาระด้านงบประมาณของภาครัฐ และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศโดยภาคเอกชนในอนาคตโดยคำนึงถึงความสำคัญในด้านความมั่นคง

⁵ พงศธร บัวทรัพย์. “โอกาสของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในอุตสาหกรรมข้างเคียง โอกาสในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.sciencepark.or.th/documents/downloads/, 2560>.

เป็นลำดับแรก และคำนึงถึงความเป็นเลิศในการดำเนินการกับความคุ้มค่าในการลงทุนเป็นลำดับต่อมา โดยมีลำดับขั้นการพัฒนาอุตสาหกรรม ป้องกันประเทศ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมของภาครัฐและเอกชนซึ่งเป็นการสร้างหลักประกันเชิงยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงภายใต้ศักยภาพปัจจุบัน ในระยะเวลา 5 ปี โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนให้เติบโตอย่างสมดุล และยั่งยืนด้วยการเกื้อหนุนกันและกัน โดยภาครัฐจะต้องบูรณาการขีดความสามารถในการผลิตยุทธปัจจัยหลักเพื่อความมั่นคงเป็นผู้นำ ด้วยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและส่งเสริมภาคเอกชนด้วยการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานสำหรับภาคเอกชนจะต้องสร้างสมรรถนะเพื่อการแข่งขันในเชิงคุณภาพทั้งการเพิ่มผลิตภาพ และพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจการนำผลการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของภาครัฐเข้าสู่สายการผลิต รวมถึงการรวมตัว และเชื่อมโยงกันทางธุรกิจเพื่อนำผลิตภัณฑ์ด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเข้าสู่การแข่งขันในตลาด ต่างประเทศ

ระยะที่ 2 การปรับปรุงการบริหารงาน/โครงสร้างระบบงานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเพื่อให้เอกชนประกอบกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศภายใต้การกำกับของภาครัฐ เนื่องจากการดำเนินกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศจำเป็นต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก และต้องแข่งขันทางธุรกิจภายใต้ตลาดเสรีเพื่อสร้างความคุ้มค่าในการลงทุน ดังนั้น การมอบหมายให้เอกชนเข้าร่วมดำเนินการในกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเพื่อผลิตยุทธปัจจัยพื้นฐานภายใต้ลิขสิทธิ์ตามความต้องการของเหล่าทัพนั้น จะต้องมีการกำหนดนโยบายของรัฐที่ชัดเจน มาตรการส่งเสริมการลงทุน และมาตรการจูงใจในการให้เอกชนเข้าร่วมทุนในกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ การกำหนดหลักเกณฑ์ และขั้นตอนการให้เอกชนร่วมทุนในกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศอย่างครบถ้วน รวมทั้งให้มีหน่วยงานรับผิดชอบในการทำหน้าที่กำหนดมาตรฐาน กำกับดูแล และควบคุมยุทธภัณฑ์ส่งเสริมการตลาด และสนับสนุนการร่วมทุนระหว่างรัฐและเอกชน จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ประเทศไทยมีอาวุธยุทธปัจจัย และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จำเป็นและเพียงพอต่อการพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ และผลประโยชน์แห่งชาติ อีกทั้งยังส่งผลเป็นการประหยัดงบประมาณของภาครัฐทำให้การใช้ทรัพยากรของรัฐเป็นไปอย่างคุ้มค่า และเกิดประสิทธิภาพ และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์การพัฒนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2560 – 2579

ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ.2560 – 2579⁶ ได้ยึดถือนโยบายรัฐบาลที่นำประเทศไทยไปสู่การปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อก้าวข้าม “Thailand 3.0” ไปสู่ “Thailand 4.0” ซึ่งต้องเกิดอุตสาหกรรม 4.0 ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรม

⁶ “ยุทธศาสตร์การพัฒนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ.2560 – 2579”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.Komchadluek.net/news/politic/293581, 2560>.

ป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหมให้เป็น 4.0 ได้นั้น จำเป็นต้องรวมระบบงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศเข้ากับระบบงานอุตสาหกรรมป้องกันประเทศโดยการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 – 2564 มีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ นโยบายการตัดสินใจ “สร้างหรือซื้อ” (Make or Buy) เทคโนโลยีหรือผลิตภัณฑ์สำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายเพื่อต่อยอดความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพปัจจุบันและยกระดับไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในอนาคต รวมทั้งเพื่อมุ่งตอบสนองวิสัยทัศน์ตามร่างยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม พุทธศักราช 2560 – 2579 คือ “มีกองทัพชั้นนำมีบทบาทสำคัญในด้านความมั่นคงของรัฐ และมีบทบาทนำในการส่งเสริมความมั่นคงของภูมิภาค” ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายให้การวิจัยพัฒนา และอุตสาหกรรมป้องกันประเทศมุ่งสู่การผลิตใช้ในราชการ และเพื่อการพาณิชย์ สำหรับการพิจารณา และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหมพบว่ารัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 75 กล่าวว่า “รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชนเว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ” และนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมและพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการป้องกันประเทศ ตลอดจนการวิจัย และพัฒนา และการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองในการผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์สามารถบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้ซึ่งกระทรวงกลาโหมมีอำนาจ และหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักรต้องมีความพร้อมด้านยุทธโปกรณ์โดยไม่ละเลยเกินความจำเป็นแต่สามารถระดมสรรพกำลังได้เมื่อเผชิญกับสภาวะฉุกเฉิน ดังนั้นระบบงานการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศต้องสามารถขายผลิตภัณฑ์ได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มอุปสงค์ให้โรงงานในกระทรวงกลาโหม และภาคเอกชนสามารถผลิตยุทธโปกรณ์ได้เต็มกำลังการผลิตเป็นการดำรงสายการผลิตยุทธโปกรณ์ทางทหารไว้ในประเทศ และสร้างความคุ้มค่าในการลงทุนของภาคเอกชน และเมื่อภาคการผลิตมีความคุ้มทุนก็จะเกิดการลงทุนการวิจัย พัฒนา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และร่วมเป็นส่วนหนึ่งของผู้ประกอบการที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมของรัฐบาล ซึ่งขีดความสามารถด้านเทคโนโลยีป้องกันประเทศจะเป็นเงื่อนไขของการสร้างความเป็นหุ้นส่วนด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศเพื่อเจรจาผลประโยชน์ร่วมกันในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมต่อไป และจากการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขีดความสามารถที่ต้องการของกระทรวงกลาโหม

รูปแบบโครงสร้างกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของภาคเอกชน

พระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550⁷ แต่เดิมอาวุธที่จะอนุญาตให้เอกชนผลิตสำหรับราชการทหารและตำรวจได้จะกำหนดโดย คำสั่ง ปร.ฉบับที่ 37 ลง 21 ต.ค. 19

⁷ เอกชัย หาญพูนวิทยา. “การขับเคลื่อนกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศไทยให้เป็นรูปธรรม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.dsdw2016.dsdw.go.th>

แต่ต่อมาได้มีการพิจารณาว่าคำสั่ง ปร.ฉบับที่ 37 ลง 21 ต.ค. 19 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติบางประการไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์ ปัจจุบันสมควรปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการอนุญาต และมาตรการในการควบคุมและตรวจสอบ โรงงานผลิตอาวุธของเอกชน รวมทั้งปรับปรุงบทกำหนดโทษ และอัตราค่าธรรมเนียมให้เหมาะสมยิ่งขึ้นแต่อย่างไรก็ตาม อาวุธที่จะอนุญาตให้เอกชนผลิตนั้นจะต้องผลิตสำหรับราชการทหาร และตำรวจเป็นหลัก กล่าวอีกนัยหนึ่งราชการทหาร และตำรวจจะต้องมีความต้องการในการจัดหาอาวุธเหล่านั้นด้วย ทั้งนี้ เพราะวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 มีขึ้นเพื่อให้เอกชนมีส่วนร่วมแบ่งเบาภาระของราชการทหารและตำรวจโดยจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 มิได้มีขึ้นเพื่อควบคุมการผลิตอาวุธมิได้หมายความว่าผู้ใดจะผลิตสิ่งใดที่เข้าข่ายเป็นอาวุธแล้วจะต้องขออนุญาตตั้งโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 นี้อย่างใด แต่คำสั่งฉบับนี้จะควบคุมเฉพาะผู้ที่ประสงค์จะตั้งโรงงานผลิตอาวุธสำหรับราชการทหาร และตำรวจเท่านั้น ส่วนผู้ที่ผลิตอาวุธสำหรับทางพลเรือนก็จะมีกฎหมายอื่นบัญญัติถึงวิธีการอนุญาตในเรื่องเดียวกันนี้ไว้แล้ว ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน กล่าวคือผู้ที่ผลิตอาวุธ ๆ ไม่จำเป็นต้องขออนุญาตตามกฎหมายทั้งสองฉบับแต่อย่างใดเพราะโดยระบบกฎหมายที่ต้นนั้นจะไม่มี ความซ้ำซ้อนกัน จะไม่การปฏิบัติต่อเรื่องเดียวกันด้วยกฎหมาย หลายฉบับ อันจะก่อให้เกิดอุปสรรค และความยุ่งยากแก่ผู้ขอรับใบอนุญาต จุดแบ่งของกฎหมายทั้งสองฉบับนี้จึงอยู่ที่ผลิตเพื่อใคร ยกตัวอย่างเช่น บริษัท ก. ประสงค์จะตั้งโรงงานผลิตวัตถุระเบิดที่ใช้ในทางพาณิชย์ เช่น การระเบิดเหมืองแร่ เหมืองหิน กรณีนี้เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ในการผลิตแล้ว ไม่ใช่การผลิตสำหรับราชการทหาร และตำรวจกรณีจึงเข้าข่ายที่จะต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนฯ ไม่เข้าข่ายที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะอนุญาตให้ตั้งโรงงานผลิตอาวุธฯ ตามพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 ได้ ในพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 ฉบับนี้ “อาวุธ” หมายความว่า

1. อาวุธปืน หรืออาวุธอย่างอื่นซึ่งใช้ส่งกระสุนปืน โดยวิธีระเบิด หรือกำลังดันของ ก๊าซ หรืออัดลม หรือเครื่องกลไกอย่างใด ๆ ซึ่งต้องอาศัยอำนาจของพลังงานรวมทั้งส่วนประกอบของสิ่งนั้น ๆ ด้วย
2. กระสุนปืน และหมายความรวมถึงกระสุนโดด กระสุน ปราย กระสุนแตก ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด ฟันระเบิด และจรวด ทั้งชนิดที่มีหรือไม่มีกรด ก๊าซ เชื้อเพลิง เชื้อโรค ไอพิษ หมอกหรือควัน หรือกระสุน ตอร์ปิโด ฟันระเบิดและจรวด ที่มี คุณสมบัติคล้ายคลึงกันหรือเครื่องหรือสิ่งสำหรับอัดหรือทำหรือใช้ประกอบกระสุนปืน รวมทั้งส่วนประกอบของสิ่งนั้น ๆ ด้วย
3. วัตถุที่สามารถส่งกำลังดันอย่างแรงต่อสิ่งห่อหุ้มโดยฉบับปล้นในเมื่อระเบิดขึ้น โดยมีสิ่งเหมาะสมมาทำให้เกิดกำลังดัน หรือโดยการสลายตัวของวัตถุระเบิดนั้นทำให้มีแรงทำลายหรือ

แรงประหาร และหมายความถึงเชื้อปะทุต่าง ๆ หรือวัตถุอื่นใดมีสภาพคล้ายคลึงกันซึ่งใช้หรือทำขึ้น เพื่อให้เกิดการระเบิดรวมทั้งส่วนประกอบของสิ่งนั้น ๆ ด้วย หรือ

4. สิ่งอื่นใดที่มีอำนาจในการประหาร ทำลาย หรือทำให้หมดสมรรถภาพในทำนองเดียวกับ อาวุธตาม (1) (2) และ (3) รวมทั้งส่วนประกอบของสิ่งนั้น ๆ ด้วย เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 ฉบับนี้ คำว่า ส่วนประกอบหมายความว่า ส่วนต่าง ๆ ของอาวุธตาม (1) (2) (3) หรือ (4) และหมายความรวมถึงอุปกรณ์อย่างใด ซึ่งเมื่อนำมาประกอบกับอาวุธดังกล่าวแล้วทำให้อาวุธนั้นมีประสิทธิภาพ หรือเกิดประโยชน์แก่การใช้เพิ่มขึ้นหรือทำให้คุณลักษณะเปลี่ยนแปลงไป รัฐบาลได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนจัดตั้งโรงงานทำประกอบ ซ่อมแซม และเปลี่ยน ลักษณะอาวุธ ทั้งนี้เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระทางการผลิตของทางราชการ พระราชบัญญัติโรงงานผลิต อาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 โดยการออกใบอนุญาตให้เอกชนจัดตั้ง โรงงานทำประกอบ ซ่อมแซม และเปลี่ยนลักษณะอาวุธซึ่งกรมการอุตสาหกรรมทหารเป็นหน่วยงาน รับผิดชอบปัจจุบันมีผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตอาวุธ

รูปแบบโครงสร้างกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของต่างประเทศ

การศึกษารูปแบบของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศหากจะให้ครอบคลุม และมีความ เป็นสากลจำเป็นจะต้องศึกษาถึงโครงสร้างกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของต่างประเทศ⁸ กรอบแนวความคิดโดยเฉพาะประเทศในเอเชียที่มีวัฒนธรรม แนวความคิดในการจัดสรรงบประมาณ และเป็นประเทศที่มีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมทหารมาอย่างต่อเนื่อง

ประเทศสิงคโปร์

อุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศสิงคโปร์ปรับบทบาทและภารกิจให้ทันกับ การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ โดยการเสริมสร้างความร่วมมือ การติดต่อ เจริญ ระดับทวิภาคี ใช้แนวทาง “ทางการทูต” โดยการให้ความสำคัญต่อ การฝึก และการซ้อมรบร่วมกัน การแลกเปลี่ยน ข้อคิดเห็นในการสัมมนา และในการจัดสอน วิชาทหารร่วมกัน เป็นต้น โดยเริ่มจากสมาชิกสมาคม เอเชีย และขยายไปสู่ ประเทศอื่น ยุทธศาสตร์ที่สิงคโปร์ใช้ในการป้องกันประเทศ คือ “Total Defense” หรือ “ยุทธศาสตร์การป้องกันแบบเบ็ดเสร็จ” ซึ่ง ประกอบไปด้วย 5 ส่วนประกอบด้วยกัน คือ การทหาร, ประชาชน, เศรษฐกิจ, สังคม และจิตวิทยา

โครงสร้าง กท.สิงคโปร์ ประกอบด้วย ปล.กท. 2 คน

ปล.กท.คนที่ 1 มีหน้าที่ความรับผิดชอบงานด้านนโยบายความมั่นคง มี รอง ปล.กท. 1 คน กำกับดูแล

ปล.กท.คนที่ 2 มีหน้าที่ความรับผิดชอบกลุ่มงานด้านบริหารเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และทรัพยากรป้องกันประเทศ มีรอง ปล.กท. 2 คน กำกับดูแล

⁸ “วิเคราะห์กิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/m8607/5%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%203.pdf, 2560.

รูปแบบและสาระสำคัญ

1. โครงสร้างของ กท.สิงคโปร์กลุ่มงานอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ Defense Technology and Resource Office (DTRO) (สำนักงานเทคโนโลยี และทรัพยากรป้องกันประเทศ) เป็นหน่วยงานหลักภายใต้ รอง ปล.กท.(เทคโนโลยี) มีหน้าที่วางแผนการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนความต้องการของกองทัพ ความคุ้มค่า และการใช้ทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กองทัพควรจะมีอาวุธยุทโธปกรณ์ใดไว้ใช้งาน ควรจะผลิตขึ้นเอง หรือจัดหา จากต่างประเทศ เป็นต้น ผอ.ของหน่วยงานนี้เป็นกรรมการบริหารร่วม ๆ (JSC) และ รอง ผอ. (นโยบาย) เป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหารร่วม ๆ (JSC) Defense Science and Technology Agency (DSTA) (สำนักงานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ) เป็นหน่วยงานอิสระอยู่ในสายงานของ ปล.กท.

2. โดยมี Chief Executive (ประธานบริหาร) DSTA เป็นผู้กำกับดูแลหน่วยงานนี้ มีกำลังพลประมาณ 2,500 นาย ประกอบด้วย วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ และนักบริหาร มีหน้าที่นำแผนของ DTRO มาทำให้เป็นผล เช่น วิจัย พัฒนา ออกแบบอาวุธยุทโธปกรณ์จัดหาทรัพยากร และเจ้าหน้าที่ในการผลิตร่วมมือกับ สถาบันวิจัยและการศึกษาภายในและต่างประเทศ อุตสาหกรรมป้องกันประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน ภายในและต่างประเทศ

โครงสร้างของบริษัทที่ดำเนินกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็นโครงสร้างของบริษัทที่ดำเนินกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในรูปแบบบริษัทมหาชนที่ผ่านการแปรรูปมาจากหน่วยงานภาครัฐ ดำเนินการผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์เพื่อสนับสนุนกองทัพ โดยกระทรวงการคลังถือหุ้นส่วนใหญ่อยู่ร้อยละ 51 คือ “บริษัท Singapore Technologies Engineering Ltd.” ประกอบด้วยกลุ่ม บริษัท 5 กลุ่มคือ

1. Singapore Technologies Aerospace Ltd.
2. Singapore Technologies Electronics Ltd.
3. Singapore Technologies Kinetics Ltd.
4. Singapore Technologies Marine Ltd.
5. Singapore Technologies Synthesis Pte Ltd.

หาก DSTA พิจารณาแล้วเห็นว่าควรให้บริษัท ๆ ดำเนินการผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์เพื่อสนับสนุนกองทัพจะทำสัญญาจ้างบริษัท ๆ สามารถลงทุนวิจัย พัฒนา และผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ชนิดต่าง ๆ เพื่อขายสู่ตลาดโลกได้ในรูปแบบธุรกิจปกติ

ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

ในปี 1997 รัฐบาลมาเลเซียประกาศแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของประเทศในงานแสดงทางทหาร LIMA 1997 หรือ Langkawi International Maritime and Aerospace ที่จัดขึ้น ณ เกาะลังกาวิ ประเทศมาเลเซียเป็นประจำทุกสองปี จนถึงวันนี้ มาเลเซียมีอุตสาหกรรมการบินที่ก้าวหน้า บริษัทของมาเลเซียสามารถแทรกตัวเข้าไปอยู่ในโซ่อุปทานของบริษัทผลิตเครื่องบินยักษ์ใหญ่ระดับโลกด้วยการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานทั้งพลเรือนและทหาร อุตสาหกรรมต่อเรือเริ่มพัฒนาขึ้นจนมีขีดความสามารถในการต่อและซ่อมบำรุงเรือรบได้เอง ล่าสุด

ในงานแสดงทางทหาร LIMA 2011 ในปี 2562 นายกรัฐมนตรีของมาเลเซีย นายนาจิบ ราซัค ได้ประกาศที่จะพัฒนาอุตสาหกรรม ทางทหาร อุตสาหกรรมต่อเรือ และอุตสาหกรรมอากาศยาน ให้ก้าวหน้าขึ้นไปสู่ระดับโลก ด้วยการดึงดูดบริษัทชั้นนำของโลกอย่าง EADS, Spirit Aero, GE, Honeywell, Thales และอื่น ๆ ให้เข้ามาลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่กำลังจัดสร้าง พัฒนาอุตสาหกรรมต่อเรือให้แข่งขันได้ใน ระดับโลกรวมไปถึงการจัดตั้งหน่วยงานขายอาวุธของ รัฐบาลที่จะช่วยนำบริษัทของมาเลเซียออกไปสู่ตลาดโลกได้มีการจัดตั้ง “Defense Industry Division (DID)” เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศภายในประเทศมาเลเซีย พิจารณาการเพิ่มขีดความสามารถในด้านเทคโนโลยีใหม่ผ่านนโยบาย OFFSET POLICY และ พิจารณาตัดสินใจในเรื่องการส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศทั้งภายในและร่วมมือกับมิตร ประเทศรวมถึงดูแลบริษัทที่ดำเนินกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในมาเลเซียมี “คณะกรรมการ อุตสาหกรรมป้องกันประเทศมาเลเซีย (Malaysia Industry Council For Defense : MIDES)” เพื่อขับเคลื่อนการบริหารงานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในภาพรวมของประเทศ และพิจารณา เทคโนโลยีที่จำเป็นในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของมาเลเซีย และสนับสนุน ด้านการตลาดต่างประเทศให้กับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของมาเลเซีย งานด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี คือ “สำนักงานวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ (Stride, Kajang) (รัฐสลังงอร์)” เป็นหน่วยงานคล้าย สทป. มีวัตถุประสงค์การจัดตั้งเพื่อพิจารณา เทคโนโลยีมาใช้กับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พลตรีเอกชัย หาญพูนวิทยา (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การขับเคลื่อนกิจการอุตสาหกรรม ป้องกันประเทศของประเทศไทยให้เป็นรูปธรรม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2560 - 2579 และ แผนที่น่าทาง Roadmap การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม และศึกษา เปรียบเทียบการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศต่าง ๆ ทั้งยังเสนอแนะแนวทาง การสนับสนุนภาคเอกชนของไทยให้มีขีดความสามารถในการผลิต โดยมีขอบเขตเนื้อหา ศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในประเทศไทยและต่างประเทศ ศึกษา ยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ เทคโนโลยีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2560 - 2579 และ แผนที่น่าทาง Roadmap และศึกษาแผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกัน ประเทศ พ.ศ. 2558 - 2563 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูล รูปแบบของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศไทย และต่างประเทศทำให้ได้รับรู้หลักการ และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ พร้อมทั้งแนวทางปรับปรุงโครงสร้าง ระบบงานกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศไทย ในการส่งเสริมและเสริมบทบาท ให้ภาคเอกชนต่อการพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศอย่างต่อเนื่อง ตรงตามวัตถุประสงค์ ที่ได้ตั้งไว้ การสรรหา การจัดหา ยุทธโศปกรณ์เพื่อสนับสนุนเหล่าทัพ หรือความสามารถดำรงอยู่ ได้ภายใต้การพึ่งพาตนเอง ลดการนำเข้า ไม่สะสมเกินความจำเป็นแต่สามารถระดมได้เมื่อเผชิญ กับสภาวะฉุกเฉิน แนวทางจัดตั้งองค์กรกลางในรูปแบบหน่วยงานอิสระให้สามารถประสานหน่วยงาน

ทั้งภายในกองทัพ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเชื่อมต่อกับภาคเอกชน การตลาด เทคโนโลยีต่างประเทศ ตลอดจนสามารถกำหนดนโยบายให้ชัดเจนต่อเนื่อง รวมทั้งผลักดันให้มีผลในทางปฏิบัติ แนวทางการสนับสนุนภาคเอกชนของไทยให้มีขีดความสามารถในการผลิตและจำหน่ายให้แก่ผู้ใช้ภายในประเทศและต่างประเทศโดยมีการรับรอง มาตรฐานสากล และมีข้อเสนอแนะ คือ การขับเคลื่อนกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศไทยให้เป็นรูปธรรมจะประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ได้จะต้องมีปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการ แผนงานบูรณาการ แผนงานวิจัย และนวัตกรรมที่สำคัญ (Spearhead program) การสร้างการรับรู้ความเข้าใจ และการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มุ่งเน้นการปฏิรูประบบวิจัย และนวัตกรรมของประเทศในทุกมิติการปรับเปลี่ยน แนวคิดและกระบวนทัศน์การพัฒนาระบบวิจัยและนวัตกรรมของประเทศจากเดิมไปเป็นแบบใหม่ การกำหนดให้ยุทธศาสตร์การพัฒนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2560 – 2579 การปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพ และการสร้างระบบข้อมูลสารสนเทศของการวิจัยและนวัตกรรมให้มีลักษณะบูรณาการและเชื่อมโยงกันเพื่อการใช้ประโยชน์ในทุกมิติ

ชนวุฒิ เบญจानุวัตร (2557) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม ตามกรอบแนวความคิดด้านความร่วมมือทางอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประชาคมอาเซียน การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อศึกษาข้อมูลของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่ดำเนินการโดยกระทรวงกลาโหม และประเทศในประชาคมอาเซียนที่มีศักยภาพในด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ หาแนวทางความร่วมมือในด้านอุตสาหกรรม ป้องกันประเทศที่มีความเหมาะสมตามแนวทางความร่วมมือทางอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของ ประชาคมอาเซียน (ASEAN Defence Industry Collaboration : ADIC) ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ได้รับการ รับรองจากที่ประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting : ADMM) ครั้งที่ 5 ในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ณ กรุงจาการ์ต้า ประเทศอินโดนีเซีย ตอบสนองการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เพื่อลดการนำเข้าอาวุธยุทโธปกรณ์จากประเทศในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศในอาเซียน เพิ่มพูนความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี และช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในภูมิภาคให้มีการเจริญเติบโตลดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน จากการวิจัยพบว่า ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ มีความก้าวหน้าด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศมากกว่าไทย เอกชนสามารถดำเนินการได้โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรมทั้งการส่งเสริมงานด้านการวิจัย และการหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางทหารที่ผลิตได้ในประเทศส่งไปขายยังต่างประเทศด้วยการร่วมทุน และการตั้งโรงงานผลิตยุทโธปกรณ์ในประเทศ ในส่วนของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยแต่เดิมในอดีตเคยมีการผลิตยุทโธปกรณ์ได้เองในประเทศ แต่ระยะหลังประเทศไทยไม่ได้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศโดยมุ่งเน้นการจัดหาจากต่างประเทศ โดยคำนึงถึง ความสะดวก รวดเร็วและได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นหลักทำให้อุตสาหกรรมป้องกันประเทศเกิดการชะลอตัว ในขณะที่ประเทศในภูมิภาคให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศจนแข่งขันหน้าประเทศไทย นอกจากนี้แนวทางการสนับสนุนอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยไม่มีความชัดเจนเอกชนขาดการสนับสนุน

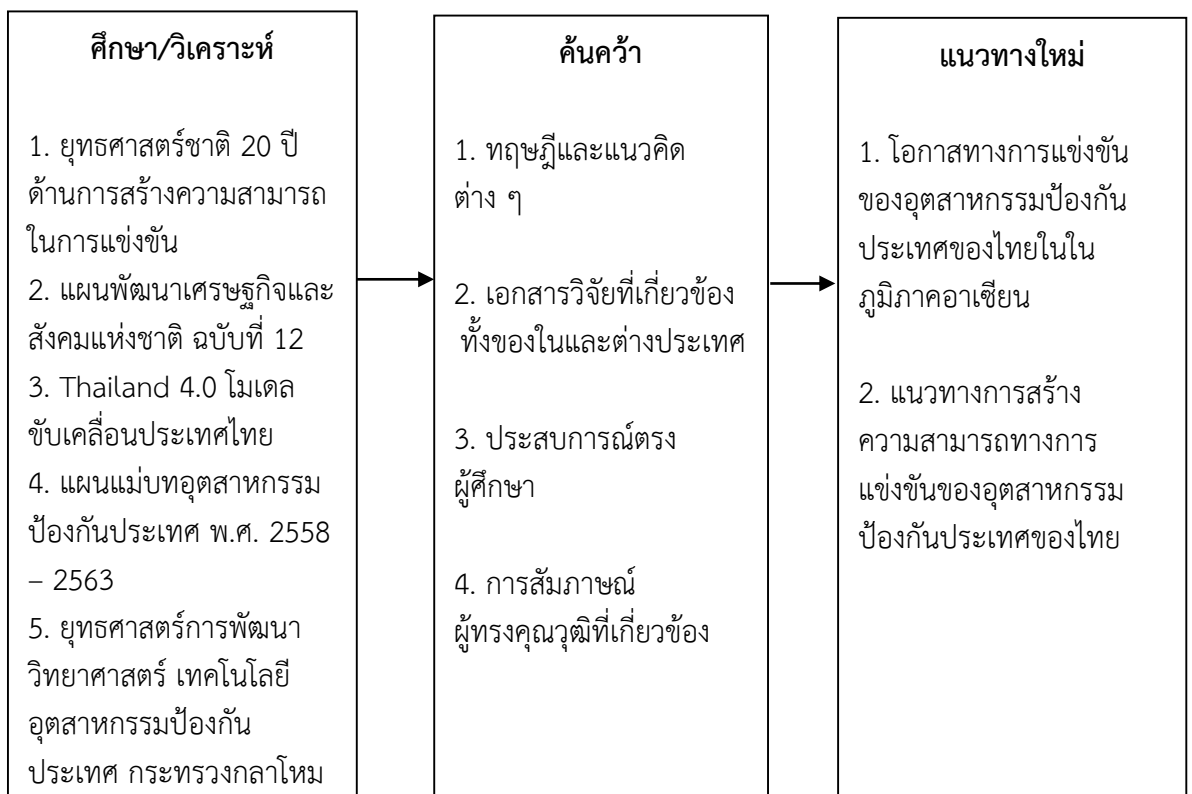
จากภาครัฐ และกองทัพ ดังนั้นการดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศร่วมกับประเทศในประชาคมอาเซียนที่มีศักยภาพใกล้เคียง และพัฒนามากกว่าจะเป็นช่องทางสำคัญทำให้อุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น โดยทำการต่อยอดจากอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่ได้ดำเนินการอยู่แล้วในภาคเอกชน และโครงการที่สามารถเกิดขึ้นได้ในอนาคต โดยเป็นยุทธโศปกรณ์ที่สามารถใช้ได้ร่วมกันไม่เป็นอาวุธร้ายแรงที่มีอำนาจการทำลายล้างสูงทางยุทธศาสตร์ หรือส่งผลกระทบต่อสังคม จิตวิทยา เช่น อาวุธทางเคมีชีวภาพ อาวุธนิวเคลียร์กับระเบิด สंहารบุคคล เป็นต้น ทั้งนี้กระทรวงกลาโหม โดยศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และพลังงานทหารสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมต้องเป็นตัวจักรสำคัญในการแก้ไขกฎระเบียบที่ล้าสมัย ไม่เอื้ออำนวยต่อระบบการพัฒนา การผลิต และจำหน่าย อาวุธยุทธโศปกรณ์ที่ได้จากอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ นำเสนอต่อรัฐบาลเพื่อกำหนดเป็นนโยบายระดับชาติในภาพรวม โดยอาศัยความร่วมมือที่จะร่วมดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศตามกรอบแนวคิดด้านความร่วมมือทางอุตสาหกรรมป้องกันประเทศกับประเทศในประชาคมอาเซียนต่อไป

วิชญ มั่งคั่ง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็นโครงสร้างพื้นฐานและหลักประกันทางด้านความมั่นคงของประเทศต่อความพร้อมรบของกองทัพในด้านยุทธโศปกรณ์ และขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ในอดีตประเทศไทยเคยได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำในภูมิภาคด้านเทคโนโลยี การก่อตั้งสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (องค์การมหาชน) หรือ สทป. ภายใต้วิสัยทัศน์เพื่อการเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีป้องกันประเทศของภูมิภาคอาเซียน ตอบสนองความต้องการของกองทัพไทยและพันธมิตรในภูมิภาคการวิจัย อาจเป็นส่วนหนึ่งในการนำประเทศไทยกลับไปเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีดังเช่นในอดีตได้ ทั้งนี้ยุทธศาสตร์วิจัยและพัฒนาของ สทป. กำหนดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ส่วนหนึ่งระบุไว้ว่าจะต้องมีการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศโดยเสริมสร้างการวิจัยและพัฒนา ควบคู่ไปกับการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และมิตรประเทศ อีกทั้งเทคโนโลยีหลักของ สทป. ยังสอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 ซึ่งหลายๆ โครงการวิจัยและพัฒนาของ สทป. ภายใต้ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา และหน่วยงานวิจัยอื่นๆ ของประเทศไทยกำลังเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้นการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีป้องกันประเทศของ สทป. ที่ดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จะทำให้ประเทศไทยกลับมาเป็นชาติที่มีความเข้มแข็งทางด้านเทคโนโลยีอีกประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

เสาวลักษณ์ บุญสม (2560) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาท ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริม อุตสาหกรรมป้องกันประเทศจากภาครัฐ: กรณีศึกษาบริษัทผลติอาวุธภาคเอกชน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการของบริษัทผลติอาวุธกระสุน ภาคเอกชน รวมถึงแนวทาง และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ ตัวแทนจากฝ่ายบริหารที่มีอำนาจในการตัดสินใจ และการกำหนดนโยบาย

ภายในบริษัท จำนวน 4 คน โดยมีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ตรวจสอบ และรับรองความถูกต้องผลการศึกษา พบว่า บริษัทผลิตกระสุนภาคเอกชนมีบทบาทหลัก คือการผลิต และจำหน่ายกระสุนให้กับภาครัฐ และภาคเอกชน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงกลาโหม มีกฎหมายข้อบังคับที่ชัดเจน มีการใช้วัตถุดิบในการผลิตจากต่างประเทศ และมีค่ามาตรฐานกลางที่ใช้อ้างอิงในการผลิตทำให้คุณภาพของกระสุนที่ภาคเอกชนผลิตในประเทศมีคุณภาพใกล้เคียงกับต่างประเทศ ปัญหา และอุปสรรคที่พบ คือ เรื่องระยะเวลาและขั้นตอนในการขออนุญาตต่างๆ มีความซับซ้อน และใช้เวลานานทำให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน บริษัทผลิตกระสุนได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ต้องการให้ยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบสำหรับผลิตกระสุนให้หน่วยงานราชการ ปรับปรุงขั้นตอน และระยะเวลาในการขออนุญาตต่าง ๆ และต้องการให้รัฐเข้ามาบรรเทาปัญหาที่แท้จริงของบริษัทผลิตกระสุนภาคเอกชนเพื่อให้บริษัทผลิตอาวุธภาคเอกชนมีความกล้าที่ลงทุนหรือซื้อเครื่องจักรเพิ่ม รัฐบาลควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนต่อเนื่องเพื่อให้ภาคเอกชนเกิดความมั่นใจและเป็นการการันตีว่าภาครัฐจะอุดหนุนกระสุนภายในประเทศมากกว่าต่างประเทศ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

ในการศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในภูมิภาคอาเซียน จำเป็นต้องเข้าใจในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทย แผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ พ.ศ. 2558 – 2563 ยุทธศาสตร์การพัฒนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหมสำหรับใช้เป็นแผนที่นำทาง (Roadmap) นโยบายระดับต่าง ๆ กฎหมาย ทฤษฎี และระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรูปแบบของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของภาครัฐและภาคเอกชน อีกทั้งต้องมีความเข้าใจในรูปแบบของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์โอกาสทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในภูมิภาคอาเซียนซึ่งจะนำมาซึ่งแนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ 3

นโยบายของภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับ อุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และแนวทางการปฏิบัติตามแผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศโดยมุ่งเน้นให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน และทหาร ทั้งทางด้านการจัดการ การตลาด การให้ภาคเอกชนเป็นผู้ประกอบการภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงกลาโหม การศึกษานโยบายของภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยจึงเป็นส่วนสำคัญในการวิเคราะห์หาแนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยให้สอดคล้องกับนโยบายที่มีการปรับปรุงแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

พระราชบัญญัติเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. 2562¹

พระราชบัญญัติเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. 2562 ซึ่งออกมาทดแทนพระราชกฤษฎีกาสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ซึ่งมีใจความสำคัญเป็นการเปลี่ยนแปลงสถานะทางกฎหมายของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศหรือ DTI เท่านั้นและมีสิทธิ หน้าที่ และองค์ประกอบบางส่วนเพิ่มเติมเข้ามาบางประการ

สิ่งที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนที่สุดคือการตั้งคณะกรรมการนโยบายเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ตามหมวด 1 ของ พ.ร.บ. โดยมีประธานกรรมการคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และมีกรรมการโดยตำแหน่งคือปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และประธานกรรมการสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ นอกจากนี้ยังมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีก 6 คนซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ

คณะกรรมการมีหน้าที่กำหนดนโยบาย ส่งเสริม สนับสนุน เสนอแนะ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ออกระเบียบ ออกข้อบังคับ เกี่ยวกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ

---

¹ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. “ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากร่างพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. .... สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gnews.apps.go.th/news?news=38191,2562>.

ส่วนข้อกำหนดเกี่ยวกับสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศนั้นได้เพิ่มอำนาจในการขาย โดยสามารถร่วมกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐในการผลิตและขายให้กับหน่วยงานของรัฐเท่านั้น และหากมีส่วนที่เหลือจากการขายดังกล่าวจึงจะขายให้แก่การปฏิบัติการซ้อมรบที่ประเทศไทยเข้าร่วม ซ้อมรบ การขายโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาล หรือการขายโดยประการอื่นตามที่ได้รับความเห็นชอบ จากคณะกรรมการนโยบายเทคโนโลยีป้องกันประเทศ

ทั้งนี้ TAF มีข้อสังเกตคือ กฎหมายยังมีทัศนคติในเชิงควบคุมมากกว่าสนับสนุน อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ โดยมีการกำหนดในส่วนของการควบคุมและดูแลการผลิตอาวุธของไทย แต่ยังไม่มีความชัดเจนในการส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้อาวุธของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เหล่าทัพและหน่วยงานราชการของไทยไม่มีพันธผูกพันที่จะต้องพิจารณาอาวุธของไทยก่อนการจัดหา อาวุธจากต่างประเทศ ทำให้ไม่มีการรับประกันว่าจะมีการสั่งซื้ออาวุธที่ผ่านมาตรฐานแล้ว และต้องหวังพึ่งนโยบายจากคณะกรรมการนโยบายเทคโนโลยีป้องกันประเทศที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ถ้าตัว บุคคลเปลี่ยนแปลง

การขายและการส่งออกไปต่างประเทศจำเป็นต้องดำเนินการผ่านวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาล เท่านั้น ซึ่งเป็นอุปสรรค โดยเฉพาะภาคเอกชนที่ถ้าใช้สิทธิตามพ.ร.บ.นี้ จะไม่สามารถลงนามในสัญญา แบบเชิงพาณิชย์ (Commercial Contract) โดยตรงกับกองทัพต่างประเทศที่เป็นผู้ซื้อได้ ซึ่งอาจทำให้ เสียโอกาสในการขายไปจำนวนหนึ่ง

รวมถึงไม่มีสิทธิประโยชน์อื่นใดเช่น การให้การรับรองการขอมาตรการด้านภาษี การส่งเสริมการลงทุน หรือการช่วยเหลือและส่งเสริมให้เอกชนเข้าถึงการทดสอบและรับรองมาตรฐาน ยุทธโศปกรณ์ให้กับเอกชนของไทย

การที่ไม่มีข้อกำหนดให้มีคำสั่งซื้อจากหน่วยงานราชการให้ชัดเจนนั้น อาจไม่ส่งผล ให้เกิดแรงจูงใจที่มากพอจากเอกชนไทยในการพัฒนาอาวุธอย่างที่คาดหวังไว้ เพราะไม่มีอะไรรับรอง ได้ว่าเหล่าทัพซึ่งแทบจะเป็นลูกค้าเพียงรายเดียวนั้นจะสั่งซื้ออาวุธจากผู้ผลิตในไทยหรืออย่างน้อย ก็พิจารณาอาวุธของไทยก่อน รวมถึงยังมีข้อสงสัยที่ว่าเอกชนที่ไม่ได้ร่วมมือกับสถาบันเทคโนโลยี ป้องกันประเทศนั้นจะได้รับสิทธิและการสนับสนุนที่เป็นมาตรฐานเดียวกับเอกชนที่ถูกคัดเลือกหรือไม่

ในการดำเนินการจริง จึงยังจำเป็นต้องพึ่งพาความจริงใจในการสร้างอุตสาหกรรม ป้องกันประเทศของคณะกรรมการนโยบายเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และการใช้อำนาจในกฎหมาย อีกหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2560 ในการให้สิทธิพิเศษ ด้านภาษีและการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งในขณะเดียวกันต้องพิจารณาให้ไม่มีอุปสรรคจากกฎหมายเก่า ที่มีอยู่แล้วและอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติควบคุม ยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2562 และกฎกระทรวงที่ต้องออกตามกฎหมายดังกล่าวด้วย

แผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ พ.ศ. 2558-2563²

แผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ พ.ศ. 2558 – 2563 ตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอ และให้หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนแนวทางการปฏิบัติตามแผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศซึ่งทางด้าน กระทรวงกลาโหม (กท.) รายงานว่า แผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้กำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินงาน 6 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ถึง พ.ศ. 2563 ซึ่งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะร่วมให้การสนับสนุนและจัดทำเป็นแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วย โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเพื่อให้เกิดความพร้อมในการป้องกันประเทศไทย

2. ให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นในการวางแผนปฏิบัติการอำนาจการ ประสานงาน สนับสนุน และบูรณาการการดำเนินงานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ได้แก่ กิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ โครงสร้าง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่มีความทันสมัยไว้ภายในประเทศ

การส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ การขายผลิตภัณฑ์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศระหว่าง กท. กับหน่วยงานอื่นของภาครัฐ ภาคเอกชน และกลุ่มประเทศอาเซียนหรือมิตรประเทศ ซึ่งมี 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตสนับสนุนภารกิจกองทัพ ได้แก่ กท. ผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์รายการที่จำเป็น และเอกชนผลิตตามกลไกตลาดอุตสาหกรรมป้องกันประเทศภายใต้นโยบายส่งเสริมของรัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาประสิทธิภาพองค์กร ได้แก่ ปรับปรุงโครงสร้างด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของ กท. และการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการประกอบกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ได้แก่ นโยบายรัฐบาล มาตรการจูงใจ การร่วมทุน E-Government การปรับปรุง กฎระเบียบ และการพัฒนาบุคลากร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ได้แก่ R&D ต้นแบบ การนำงานวิจัยสู่สายการผลิต และการรับรองทรัพย์สินทางปัญญา / มาตรฐานผลิตภัณฑ์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างและพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้เติบโตและแข่งขันได้ ได้แก่ การรวมกลุ่มอุตสาหกรรม การตลาด และกิจกรรมความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศกับกระทรวงกลาโหมอาเซียน

² ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ. “แผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ พ.ศ. 2558 – 2563”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.ryt9.com/s/cabt/2263744, 2562>.

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558–2564³

นโยบายที่ 14 เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ

1. เสริมสร้างและพัฒนากองทัพให้มีโครงสร้างกำลังกองทัพ และยุทธโธปกรณ์ที่เหมาะสม ทันสมัย มีความพร้อมในการป้องกันประเทศจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ และการปฏิบัติการกิจ ด้านสันติภาพได้อย่างต่อเนื่อง

2. เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของชาติด้วยการผนึกกำลังจากทุกภาคส่วนในการป้องกันประเทศ และให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานของกองทัพตั้งแต่ในภาวะปกติในการพัฒนา ความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อการระดมสรรพกำลัง ทรัพยากร การป้องกันการขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นในภาวะไม่ปกติ การพัฒนาระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างศักยภาพและปลูกฝังจิตสำนึกด้านความมั่นคงของท้องถิ่น เอกชน ภาคประชาชน ให้สนับสนุนภาครัฐ รวมถึงการสร้างเครือข่ายสนับสนุนการดำเนินงานด้านการป้องกันประเทศ โดยยึดกระบวนการมีส่วนร่วม

3. เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และความร่วมมือในทุกระดับกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มอาเซียน และมิตรประเทศ บนพื้นฐานการรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน

4. พัฒนาและนำศักยภาพของกองทัพในยามปกติเข้ามาสนับสนุนภารกิจนอกเหนือจากสงคราม ในการเตรียมความพร้อมของกองทัพให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาประเทศ การป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย การรักษาความมั่นคงภายใน การปราบปรามยาเสพติด และสนับสนุนภารกิจ การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ และการบรรเทาภัยพิบัติทางธรรมชาติทั้งในกรอบของสหประชาชาติและกรอบ ความร่วมมือต่างๆ โดยจัดเตรียมอุปกรณ์และกำลังพลของกองทัพให้มีความเหมาะสมและไม่กระทบต่อ การจัดเตรียมกำลังและใช้กำลังเพื่อปฏิบัติการกิจตามแผนป้องกันประเทศ

5. ส่งเสริมและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการป้องกันประเทศและความมั่นคง โดยพัฒนาระบบอาวุธและระบบการแจ้งเตือนภัยทางทหาร ให้มีขีดความสามารถในการป้องปรามทางยุทธศาสตร์ และส่งเสริมการศึกษาวิจัย และพัฒนาการทหารรวมถึงเสริมสร้างขีดความสามารถด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และพลังงานทหาร โดยประสานการวิจัยและร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในกองทัพกับหน่วยงานวิจัยองค์กร สถาบันวิจัย และสถาบันการศึกษาด้านเทคโนโลยีของภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนขยายผลการวิจัย และเสริมสร้างขีดความสามารถด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และพลังงานทหารเพื่อการพึ่งพาตนเอง ตลอดจนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสื่อสารทางทหารให้สนับสนุนการป้องกันประเทศ

³ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. “นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558–2564”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nsc.go.th/Download1/policy58.pdf>, 2558.

ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)⁴

การที่จะนำพาประเทศให้ก้าวข้ามกับดักและยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศสู่การเป็นประเทศรายได้สูงที่มีการเติบโตอย่างมั่นคง และยั่งยืน ภาคอุตสาหกรรมถือเป็นเครื่องยนต์สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งตามกรอบการพัฒนาประเทศไทย 4.0 กระทรวงอุตสาหกรรมโดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้กำหนดวิสัยทัศน์ “มุ่งสู่อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา และเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก” โดยตั้งเป้าหมายในระยะ 20 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2560 - 2579) ภาคอุตสาหกรรมไทยต้องมีอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4.5 ต่อปี การลงทุนเติบโตเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี มูลค่าการส่งออกขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี ผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) เติบโตเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.0 ต่อปี และมีนักรบอุตสาหกรรมพันธุ์ใหม่ (New Warrior 4.0) จำนวน 150,000 ราย โดยมุ่งเน้นการพัฒนา 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายตามที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบจำแนกเป็น 5 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้แก่

1. กลุ่มเกษตรแปรรูปอาหาร และเทคโนโลยีชีวภาพ
2. กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์
3. กลุ่มเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม อุปกรณ์อัจฉริยะ และหุ่นยนต์
4. กลุ่มดิจิทัล
5. กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ทุนวัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) 3 ประเด็นยุทธศาสตร์รายละเอียด ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ปฏิรูปภาคอุตสาหกรรมไทยสู่อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา มีเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เพิ่มการใช้งานด้านดิจิทัลในการบริหารจัดการการผลิตในกลุ่ม SMEs เพิ่มจำนวนผู้ประกอบการฐานนวัตกรรม (Innovation Driven Enterprise : IDE) ลดปริมาณของเสีย และการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากภาคอุตสาหกรรม รวมทั้ง เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมาย ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ 1 : ยกระดับผลิตภาพ มาตรฐาน และนวัตกรรม โดยมีกลไกสำคัญในการพัฒนา ประกอบด้วย การยกระดับมาตรฐาน (Standard) การเพิ่มผลิตภาพในการผลิต(Productivity) และการขับเคลื่อน นวัตกรรม (Innovation) หรือเรียกสั้นๆ ว่า “SPRING” นอกจากนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องเพิ่มการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth) และการสร้างการเติบโตของวิสาหกิจด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านวัฒนธรรม (Cultural & Creative)

⁴ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.dip.go.th/uploadcontent/abhimuk/strategy_DIP_62.64.pdf, 2560.

กลยุทธ์ที่ 2 : เสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากและสังคมผู้ประกอบการ โดยการพัฒนาผู้ประกอบการ ในทุกระดับตั้งแต่วิสาหกิจชุมชนหรือ OTOP วิสาหกิจเกิดใหม่ (Startup) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs) ตลอดจนวิสาหกิจขนาดใหญ่ (Large Enterprises : LEs)

กลยุทธ์ที่ 3 : ส่งเสริมการรวมกลุ่มคลัสเตอร์อุตสาหกรรม โดยการเชื่อมโยงการพัฒนาตลอดทั้งห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมเริ่มตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบ การผลิตสินค้าและบริการตลอดจนการกระจาย หรือการจัดจำหน่ายสินค้า และบริการที่ผลิตขึ้นเพื่อก่อให้เกิดการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ปฏิรูปนิเวศอุตสาหกรรมรองรับอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา มีเป้าหมายในการปฏิรูปองค์การภาครัฐเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย เพิ่มมูลค่าการลงทุน ในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายในพื้นที่เป้าหมาย เพิ่มการลงทุนด้านการวิจัย และพัฒนาเพิ่มจำนวนนักวิจัยในอุตสาหกรรมเป้าหมาย เพิ่มจำนวนสิทธิบัตรจดทะเบียนต่อประชากร และเพิ่มจำนวนแรงงานคุณภาพเพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ 1 : ปฏิรูปองค์การภาครัฐให้ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง โดยการปรับปรุงระบบ การบริหารจัดการภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการ เช่น การปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ขั้นตอน การดำเนินงาน การกำหนดมาตรการต่างๆ ของภาครัฐให้อำนวยความสะดวกต่อการประกอบการ การปรับบทบาท องค์การภาครัฐจากหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) เป็นหน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitator) การส่งเสริมให้เกิดประชาคมอุตสาหกรรมโดยบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคเอกชน หรือนักลงทุนเพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการปรับเปลี่ยนโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐจากหน่วยงานตามบทบาทหน้าที่ (Functional Based) เป็นหน่วยงานเพื่อดำเนินภารกิจตามนโยบาย (Agenda Based) ซึ่งจะสามารถให้ความสำคัญ (Focus) กับภารกิจเร่งด่วนที่ได้รับมอบหมายโดยบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุภารกิจ และสามารถยุบหรือย้ายหน่วยงานได้เมื่อภารกิจเสร็จสิ้น

กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรม ทั้งโครงสร้าง พื้นฐานทางกายภาพ (Physical Infrastructure) เช่น เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ นิคมอุตสาหกรรม เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ศูนย์ทดสอบ ศูนย์วิจัยพัฒนา ศูนย์ออกแบบอุตสาหกรรม สาธารณูปโภค เพื่อการอุตสาหกรรม โครงสร้างพื้นฐานเชิงระบบ เช่น ระบบบริหารจัดการขยะ/กากอุตสาหกรรม ระบบการมาตรฐาน ระบบบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์ ภาคอุตสาหกรรม ระบบบริหารจัดการงานวิจัยสู่ภาคการผลิต และโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล (Digital Infrastructure) เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ศูนย์ข้อมูลระบบ e-Government

กลยุทธ์ที่ 3 : พัฒนาทักษะ องค์ความรู้ของบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยการยกระดับทักษะ และองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี รวมทั้งเพิ่มจำนวนแรงงานฝีมือที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีร่วมกับสถานศึกษา และสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาฝีมือแรงงาน การสร้างผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรม การพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ และดิจิทัลให้แก่บุคลากรในองค์กร รวมทั้งการเชื่อมโยงนวัตกรรม และองค์ความรู้ด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เชื่อมโยงอุตสาหกรรมไทยกับเศรษฐกิจโลก มีเป้าหมายให้รูปแบบการผลิตของภาคอุตสาหกรรมสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดโลก และปรับเปลี่ยนสู่ห่วงโซ่ที่มีมูลค่าสูง พัฒนารูปแบบ และเพิ่มการใช้ดิจิทัลเพื่อการจัดหาวัตถุดิบ และการทำตลาดระดับโลก เพิ่มการลงทุนของผู้ประกอบการไทยไปยังต่างประเทศเป้าหมาย และเพิ่มการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย รวมทั้งเพิ่มการขยายตัวของอุตสาหกรรมกลุ่มเป้าหมายไปยังตลาดต่างประเทศ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ 1 : ส่งเสริมอุตสาหกรรมไทยเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตของโลก ต้องส่งเสริมอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้สามารถเข้าเป็นส่วนหนึ่งในห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมหลักต่างๆ ของโลก โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงผู้ผลิตของไทยกับผู้ผลิตชั้นนำของโลก และสร้างบทบาทในการเป็นผู้บริหารจัดการห่วงโซ่การผลิตระดับโลกในสาขาอุตสาหกรรมที่สำคัญ และไทยมีศักยภาพสนับสนุน และอำนวยความสะดวก การค้าการลงทุนในต่างประเทศโดยกลไกภาครัฐอย่างบูรณาการ รวมถึงพัฒนาความร่วมมือด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีกับกลุ่มสาขาอุตสาหกรรมหรือธุรกิจในประเทศเป้าหมายการสร้างภาพลักษณ์อุตสาหกรรมไทยให้เป็นที่รู้จัก และเชื่อมโยงระบบการมาตรฐานไทยเข้าสู่ระบบการมาตรฐานโลกเพื่อให้ภาคการผลิตของไทยสามารถขึ้นนำหรือตอบสนองต่อความต้องการในการผลิตของตลาดโลก และสามารถเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่การผลิตโลก

กลยุทธ์ที่ 2 : เชื่อมโยงการผลิต และการตลาดสู่สากลด้วยดิจิทัลโดยเพิ่มการติดต่อ สื่อสารด้วยระบบออนไลน์ และเพิ่มการทำตลาดดิจิทัลสู่สากล การจัดการระบบโลจิสติกส์ด้วยดิจิทัล และการพัฒนา ระบบธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

กลยุทธ์ที่ 3 : ส่งเสริมการลงทุนขยายฐานการผลิตใน และนอกประเทศโดยการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการค้า และการลงทุนในภูมิภาคมีมาตรการจูงใจ และสนับสนุนให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนหรือตั้งฐานการผลิตในประเทศไทย ในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้นักลงทุน และผู้ประกอบการของไทยขยายการลงทุนหรือขยายฐานการผลิตไปยังตลาดต่างประเทศ

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ถือมีส่วนเกี่ยวข้องกับภารกิจที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมดำเนินการเนื่องจากมีกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นในการส่งเสริม พัฒนา และยกระดับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชนให้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรม และเศรษฐกิจของประเทศ

สรุป

ประเทศไทยมีแผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ พ.ศ. 2558 – 2563 หรือเป็น New-S Curve ที่ 11 ของประเทศ เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เพื่อให้เกิดความพร้อมในการป้องกันประเทศไทย และบูรณาการการดำเนินงานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ มียุทธศาสตร์ต่างๆ ได้แก่ การผลิตสนับสนุนภารกิจกองทัพให้ผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ รายการที่จำเป็น การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ การสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการประกอบกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ได้แก่ นโยบายรัฐบาล มาตรการจูงใจ การร่วมทุน E-Government การปรับปรุงกฎระเบียบ และการพัฒนาบุคลากร

การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาต้นแบบ การนำงานวิจัยสู่สายการผลิต และการรับรองทรัพย์สินทางปัญญา / มาตรฐานผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างและพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้เติบโตและแข่งขันได้แม้จะคู่แข่งยังมีอุปสรรคอีกมาก และกฎหมายที่ออกใหม่ยังไม่ได้แก้ไขอุปสรรคเดิมได้เท่าไรพียง แต่อย่างน้อยก็เป็นอีกก้าวหนึ่งเพื่อความพยายามในการสร้างอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยเนื่องจากการพัฒนาด้านเทคโนโลยีป้องกันประเทศมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ ซึ่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่การศึกษาริวิจัย การผลิต และการนำมาใช้ประโยชน์ ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นของกระทรวงกลาโหม และภาคเอกชน ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายของกระทรวงกลาโหม มีหลักเกณฑ์ และวิธีการเพื่อพัฒนาด้านเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยอย่างชัดเจนเพื่อแนวทางที่จะปรับเปลี่ยนสถานะของประเทศไทยจากการเป็นผู้ซื้อมาเป็นผู้วิจัย และพัฒนาเพื่อการใช้ภายในประเทศ และการส่งออกไป

บทที่ 4

วิเคราะห์โอกาสของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย ในภูมิภาคอาเซียน

ความเป็นมาของกรอบความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกรอบ อาเซียน¹

ที่ผ่านมาแนวทางการสร้างความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศของกลุ่มประเทศ อาเซียนถูกมองว่าอาจจะเกิดขึ้นได้ยากเนื่องจากการกำหนดนโยบายด้านการป้องกันประเทศของหลายชาติยังคงมีความกังวลในเรื่องความขัดแย้ง และความไม่ไว้วางใจต่อกันในช่วงยุคสงครามเย็นที่ผ่านมาความคิดในด้านชาตินิยม และแนวความคิดในการพึ่งพาตนเองในการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยจากภายนอกประเทศเพื่อพัฒนากำลังรบของตนเองส่งผลต่อความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 10 (10th ASEAN Summit Meeting) ในเดือนพฤศจิกายน 2547 ที่กรุงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ประชุมได้รับรองแนวความคิดที่จะจัดให้มีการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ADMM) และต่อมาในเดือนพฤษภาคม 2549 มาเลเซีย ในฐานะเจ้าภาพได้จัดการประชุม ADMM ขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งการประชุม ADMM นี้ ถือได้ว่ามีบทบาทหลักในการรับรองเอกสาร ต่างๆ ทั้งปฏิญญาร่วม (Joint Declaration) เอกสารแนวความคิด (Concept Paper) แผนปฏิบัติการ (Work Program) ที่เกี่ยวข้องในด้านความมั่นคงของประชาคมอาเซียน โดยให้กระทรวงกลาโหมของแต่ละ ประเทศมีบทบาทสำคัญในการเข้าร่วมประชุมดังกล่าวเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นระหว่างกันโดยการสร้างความโปร่งใสไม่แทรกแซงกิจการภายใน และเคารพในหลักอธิปไตยซึ่งกันและกันก่อนจะนำไปสู่การส่งเสริมความร่วมมือ และการหารือด้านความมั่นคงซึ่งต่อมาได้พัฒนาไปสู่แนวความคิดในการให้ความช่วยเหลือในด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ

กรอบความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกลุ่มอาเซียน ได้มีการริเริ่มในการเสนอ แนวความคิดจากการจัดตั้ง ASEAN Security and Defense Industry Council (ASDIC) ในปี 2552 โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจากประเทศมาเลเซียเพื่อต้องการให้ประเทศในภูมิภาคพัฒนาขึ้นมาเป็นผู้ผลิตยุทโธปกรณ์ทางทหารแต่ที่ประชุม ADMM ไม่ได้ให้ความเห็นชอบ

---

¹ ชนวุฒิ เบญจานูวัตร. “แนวทางการร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหมตามกรอบแนวความคิดด้านความร่วมมือทางอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประชาคมอาเซียน”.(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.jsc.rtarf.mi.th/research/sum_research/JSC_55/14_jsc55.pdf, 2557.

ในครั้งนั้น โดยภาพรวมของการดำเนินการด้านอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศในภูมิภาคอาเซียนนั้น ส่วนใหญ่รัฐบาลของแต่ละประเทศจะเป็นผู้ดำเนินการเองโดยตรงผ่านทางบริษัทที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ ซึ่งมีความแตกต่างกับประเทศในยุโรป และสหรัฐอเมริกาที่อุตสาหกรรมการป้องกันประเทศ จะมีการดำเนินการในรูปของบริษัทเอกชน ต่อมาในการประชุม ADMM ครั้งที่ 4 ในปี 2553 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม เอกสารแนวความคิด ASDIC ได้ถูกนำมาเสนอในที่ประชุม อย่างเป็นทางการในปีเดียวกันนั้นเองได้มีการจัดประชุม ASEAN Defense Industry dialogue ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมในครั้งนั้นประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศจาก 10 ประเทศสมาชิก ซึ่งหลายประเทศได้เสนอความร่วมมือในหลายรูปแบบ เช่น ประเทศมาเลเซียได้เสนอความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประเทศอินโดนีเซีย เสนอให้ความร่วมมือจากภาคอุตสาหกรรมที่มีขีดความสามารถในการผลิตปืนเล็กยาว ปืนพก ปืนกลเบา ยานเกราะล้อยาง รวมไปถึงอากาศยานที่สามารถผลิตขึ้นได้เองในประเทศ ประเทศฟิลิปปินส์ได้ เสนอความร่วมมือในด้านวิจัย และพัฒนารวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้ ประเทศเวียดนาม ได้มีการเสนอให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการบริหารงาน เป็นต้น แนวความคิด ADIC ต่อมาได้รับรองในการประชุม ADMM ครั้งที่ 5 ในเดือน พฤษภาคม 2554 ณ กรุงจาการ์ตา อินโดนีเซียได้มีมติให้มีการดำเนินการตามเอกสารแนวความคิดฯ และให้มีการจัดตั้งคณะทำงาน เพื่อทำหน้าที่ในการวางแผนประสานงาน ดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ มีผลในทางปฏิบัติ และตอบสนองวิสัยทัศน์ในการเป็นประชาคมในปี พ.ศ. 2558 ที่จะมีการบูรณาการความร่วมมือในหลาย มิติอย่างแท้จริง จนได้มีการสรุปความร่วมมือด้านความมั่นคงในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหม อาเซียน ซึ่งความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกรอบอาเซียน (ADIC) เป็นหนึ่งในสี่ข้อ ที่ถูกกำหนดให้มีการดำเนินการภายใต้กรอบการประชุม ADMM ต่อมาในการประชุม ADMM ครั้งที่ 6 ในปี 2555 ที่ประเทศกัมพูชา ได้มีการพูดคุยกันในการไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมอาวุธ ร่วมกันในกลุ่มชาติ ASEAN ตามที่ มาเลเซียเสนอ ล่าสุดได้มีการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกัน ประเทศของอาเซียน (ADIC) เมื่อ วันที่ 29 – 31 มีนาคม 2556 ณ เกาะลังกาวิ ประเทศมาเลเซีย ได้มีการประชุมโดยกล่าวถึงเรื่องขีดความสามารถ และความ ต้องการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน การสนับสนุน ในด้านความร่วมมือ การกำหนดขอบเขตของคณะที่ปรึกษาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกัน ประเทศกับกลาโหมอาเซียน (Consultative Group Regarding ADIC) และแนวทางความร่วมมือ ผ่านการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อสรรหาขีดความสามารถอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในด้านที่ประเทศ สมาชิกอาเซียนจะสามารถให้ความร่วมมือระหว่างกันได้ โดยสรุป สาระของการ สัมมนาได้ ดังนี้

1. ขีดความสามารถ (Capability) และความต้องการ (Requirements) ด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน โดยรวมแล้วยังมีการพัฒนาค่อนข้างน้อย มีเพียงอินโดนีเซียที่มีขีดความสามารถสูงทั้งการวิจัยและพัฒนา ร่วม การผลิตร่วมกับประเทศสมาชิกที่สนใจรวมทั้งสนับสนุนให้มีความร่วมมือระหว่างประเทศในการผลิตยุทธโปกรณ์ขนาดเล็ก เนื่องจากแต่ละประเทศสมาชิกมีความต้องการของวัตถุดิบ และกำลังการผลิตสูง

2. ร่างข้อกำหนด และขอบเขตของคณะที่ปรึกษาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ อาเซียน (Terms of Reference for Consultative Group Regarding ASEAN Defense Industry Collaboration) มีการพิจารณากลับกรองขอบเขตความร่วมมือของ ADIC และบทบาทของคณะที่ปรึกษา ของประเทศสมาชิกกลาโหมอาเซียนที่เข้าร่วม โดยเน้นย้ำการเข้าเป็นคณะที่ปรึกษา ADIC ต้องมาจากความสมัครใจของประเทศสมาชิกซึ่งต้องมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับเอกสารแนวความคิดว่าด้วยความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกรอบอาเซียนที่ได้รับการรับรองจากที่ประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defense Ministers' Meeting : ADMM) โดยความร่วมมือในกรอบ ADIC จะดำเนินการตามโครงการต่อโครงการของประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วม และการรักษาความลับหรือข้อมูลของโครงการนั้นๆ จะถูกรักษาสิทธิการเปิดเผยเฉพาะประเทศเจ้าของโครงการนั้นๆ เท่านั้น และไม่สามารถเปิดเผยต่อประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วมอื่นๆ ได้ รวมทั้งเน้นย้ำบทบาทของคณะที่ปรึกษา ADIC ที่จะต้องดูแล และสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วม การรับรองการดำเนินการ และข้อพิจารณาต่างๆ จะต้องเสนอต่อการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสกลาโหมอาเซียน (ADSOM) เพื่อรับรองเท่านั้น

3. แนวทางความร่วมมือผ่านการจัดตั้งคณะทำงาน (The Establishment of Working Group) เสนอโดยกระทรวงกลาโหมมาเลเซียเพื่อสรรหาขีดความสามารถอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในด้านที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะสามารถให้ความร่วมมือระหว่างกันได้โดยจัดแบ่งเป็น 6 กลุ่มหลัก ได้แก่ อุตสาหกรรมอากาศยาน (Aerospace Sector) อุตสาหกรรมทางทะเล (Maritime Sector) อุตสาหกรรมยานยนต์ (Automotive Sector) อุตสาหกรรมอาวุธยุทโธปกรณ์ (Weapon Sector) อุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT Sector) และอุตสาหกรรมตามความต้องการทั่วไป (Common User Item Sector)

โดยในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศเป็นของตนเอง ได้แก่ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และ สิงคโปร์ ประเทศสมาชิกที่ไม่มีการผลิตยุทโธปกรณ์เอง คือ ลาว และ บรูไน ส่วนประเทศสมาชิกที่มีการพึ่งพาตนเองมากที่สุดในด้านการผลิตอาวุธใช้เอง ได้แก่ เวียดนาม และ พม่า ในขณะที่ สิงคโปร์ และ อินโดนีเซีย เป็นประเทศผู้นำด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศโดยมีเพียงสิงคโปร์ประเทศเดียวเท่านั้นที่ติดบริษัทหนึ่งในร้อยของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยุทโธปกรณ์ชั้นนำของโลก

ที่ผ่านมาแนวความคิดในการสร้างความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศในกรอบอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยเน้นความร่วมมือในกลุ่มอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรมเกิดขึ้นได้ยากเนื่องจากการกำหนดนโยบายด้านการป้องกันประเทศของแต่ละประเทศยังคงมีความกังวลใจซึ่งมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งและความไม่ไว้วางใจต่อกันในช่วงยุคสงครามเย็นที่ผ่านมา และแนวคิดชาตินิยม รวมทั้งการจัดการหาอาวุธยุทโธปกรณ์ของแต่ละประเทศยังมีปัจจัยมาจากแนวคิดในการพึ่งพาตนเองทำให้แต่ละประเทศมีการนำเข้าอาวุธยุทโธภัณฑ์จากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ในขณะที่การพัฒนาอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศในหลายประเทศก็ได้มีการดำเนินควบคู่กันไปด้วย ต่อมาแต่ละประเทศได้มีการมุ่งเน้นนโยบายทางด้านเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น และเริ่มมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ และพัฒนาศักยภาพด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกลุ่มสมาชิก

แนวความคิดในการสร้างความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศไม่ใช่แนวความคิดใหม่แต่เป็นสิ่งที่เคยมีการดำเนินการอย่างได้ผลดีมาแล้วกับประเทศในกลุ่มยุโรปที่ได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มสหภาพยุโรป (The European Union : EU) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ซึ่งมีความร่วมมือกันในโครงการการพัฒนา และผลิตยุทโธปกรณ์ อาทิ เช่น โครงการเครื่องบินขนส่งทางทหาร A400M, เครื่องบินรบแบบทอร์นาโด (Tornado) และ เครื่องบินรบเอนกประสงค์ ยูโรไฟท์เตอร์ (Eurofighter Typhoon multirole combat aircraft) ซึ่งช่วยในการทำให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ทางเทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศในภูมิภาค และลดต้นทุนในการผลิตเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปกับประเทศสหรัฐฯ และการค้าอาวุธให้กับประเทศอื่นๆ โดยในส่วนของดำเนินการกลุ่มสหภาพยุโรปได้จัดตั้งสถาบัน และองค์กร ได้แก่ European Defense Agency (EDA) ในการส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ การตลาด และความร่วมมือในด้านอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศทั้งในด้านการผลิต และในการกำหนดความต้องการร่วมกัน ADIC ได้มุ่งเน้นในการนำเสนอโครงการผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ที่สามารถผลิตและใช้ได้ร่วมกัน สนับสนุนให้มีการใช้งานในภูมิภาคอาเซียน และส่งเสริมการแข่งขันในตลาดโลกซึ่งต้องมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการศึกษา ฝึกอบรม ในด้านอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศ การมีหุ้นส่วนซึ่งกันและกัน การลงทุนร่วม การผลิตร่วม การค้นคว้าวิจัยพัฒนาร่วมกัน ทั้งในด้านการนำเสนอสินค้า และการทำการตลาด ในส่วนการเตรียมการของไทยเพื่อรองรับการดำเนินการตามเอกสารแนวความคิด ADIC รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้อนุมัติให้ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และกรมพลังงานทหารเป็นหน่วยรับผิดชอบในการพิจารณาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของอาเซียน และมอบหมายให้รองปลัดกระทรวงกลาโหม (รับผิดชอบด้านสายงานป้องกันประเทศ) เป็นผู้ประสานงานฝ่ายไทย ในขณะทำงานความร่วมมือ ADIC โดยมีคณะกรรมการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็นองค์การที่ทำหน้าที่บูรณาการระบบอุตสาหกรรมป้องกันประเทศภายในกระทรวงกลาโหม

อุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศในภูมิภาคอาเซียน²

อุตสาหกรรมป้องกันประเทศนอกจากจะเป็นหลักประกันทางด้านความมั่นคงของประเทศ และความพร้อมรบของกองทัพแล้วยังเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่สามารถหารายได้อันมหาศาลให้แก่เศรษฐกิจของประเทศซึ่งในหลายประเทศประสบความสำเร็จในการพึ่งพาตนเองและพัฒนาจนก้าวไปสู่การเป็นผู้ส่งออกได้ ดังนั้นการ ค้นหาแนวทางในการพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระทำเพื่อเป็นการสร้างหลักประกันด้านความมั่นคงของประเทศในด้านยุทธโธปกรณ์ และขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ทั้งในยามปกติ และ

² “อุตสาหกรรมป้องกันประเทศความท้าทายของอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.asiandefense.com/Portals/4/Low%20resDefense%202019is03web2.pdf?ver=2019-08-01-113411-620, 2562>.

ยามสงครามหลายชาติในอาเซียนเองก็ได้ให้ความสำคัญต่อการวางแนวทางพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของตนมาอย่างยาวนานศักยภาพด้านอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศในอาเซียนสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มที่มีขีดความสามารถในระดับต่ำ ได้แก่ เวียดนาม หลังสิ้นสุดสงคราม เวียดนามองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี และวิทยาการของเวียดนามเกิดสภาวะหยุดชะงักไปหลายสิบปี เนื่องจากบอบช้ำจากสงครามส่งผลให้แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของเวียดนามเพิ่งจะได้รับการบรรจุลงในรัฐธรรมนูญฉบับล่าสุดเมื่อปี 2557 บรูไน ด้วยทรัพยากรที่จำกัดจึงเน้นไปที่การนำเข้าเป็นหลัก ส่วนลาว กัมพูชา และ เมียนมา ถูกจำกัดด้วยงบประมาณที่จะใช้ลงทุนในอุตสาหกรรมนี้จึงเป็นประเทศผู้ใช้เป็นหลัก

2. กลุ่มที่มีขีดความสามารถในระดับกลาง ได้แก่ มาเลเซีย รัฐบาลมาเลเซียมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศมาตลอดผ่านนโยบายเรียกชดเชยเพื่อความเสมอภาค (Offset Policy) ที่กำหนดให้ประเทศที่ขายอาวุธให้กับมาเลเซียต้องถ่ายทอดเทคโนโลยีและทำการลงทุนในมาเลเซียกว่า 20 ปีแล้ว นอกจากนั้นมาเลเซียยังมีอุตสาหกรรมการบินที่ก้าวหน้าบริษัทของมาเลเซียสามารถแทรกตัวเข้าไปอยู่ในโซ่อุปทานของบริษัทผลิตเครื่องบินยักษ์ใหญ่ระดับโลกด้วยการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานทั้งพลเรือน และทหาร อุตสาหกรรมต่อเรือก็เริ่มพัฒนาขึ้นจนมีขีดความสามารถในการต่อและซ่อมบำรุงเรือรบได้เอง อินโดนีเซีย แนวทางการพัฒนาของอินโดนีเซียจะคล้ายกันกับมาเลเซียคือเน้นหนักไปที่การถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านนโยบาย Offset Policy และการซื้อสิทธิบัตรการผลิตมาผลิตเองภายในประเทศ ปัจจุบันอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของอินโดนีเซียพัฒนาจนมีขีดความสามารถในการผลิตเพื่อส่งออกได้บ้างแล้ว ประเทศไทย รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศซึ่งได้มีการบรรจุประเด็นนี้ไว้ในแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติเป็นครั้งแรกรวมทั้งกำหนดให้ “อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ” เป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายหลัก ที่ 11 หรือ New S – Curve 11 ที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) นอกจากนั้น ยังได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. 2562 ซึ่งมีเนื้อหาหลักคือการเพิ่มอำนาจให้สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศนั้นสามารถร่วมกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐในการผลิตและขายให้กับหน่วยงานของรัฐได้ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีบริษัทเอกชนที่มีขีดความสามารถในการผลิต และซ่อมบำรุงยุทโธปกรณ์ของกองทัพอยู่หลายบริษัทด้วยกัน ฟิลิปปินส์ เริ่มโครงการพัฒนา อุตสาหกรรมป้องกันประเทศมาตั้งแต่ ปี 2517 โดยเน้นไปที่อาวุธประจำกายทหารราบเป็นหลักฟิลิปปินส์สามารถผลิตปืนสั้น และปืนเล็กยาวสำหรับใช้งานในกองทัพและหน่วยงานราชการของตนเองได้อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่งเลยทีเดียวแต่เนื่องจากฟิลิปปินส์เองมีปัญหาความมั่นคงภายในประเทศค่อนข้างมาก และด้วยงบประมาณที่จำกัดทำให้ไม่สามารถที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้อย่างเต็มที่เท่าไรนัก

3. กลุ่มที่มีขีดความสามารถในระดับสูง ประเทศสิงคโปร์ ด้วยความชัดเจนในแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศมาตั้งแต่ก่อตั้งประเทศทำให้อุตสาหกรรมนี้ของสิงคโปร์มีความก้าวหน้ามากกว่าใครในชาติอาเซียนกว่าได้ สิงคโปร์เป็นประเทศเดียวในอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการส่งออกอาวุธไปยังประเทศยุโรป ได้โดย ST Engineering (Temasek)

ของสิงคโปร์ติดอันดับบริษัทผู้ผลิตยุทโธปกรณ์มียอดขายสูงเป็น “อันดับ 52 ของโลก” ด้วยรายได้ประมาณ 1,900 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ยุทโธปกรณ์ที่ส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ ได้แก่ รถสายพานอเนกประสงค์ Bronco ที่ส่งออกไปยังประเทศอังกฤษ “เครื่องยิงลูกระเบิด” และ “เรือ LPD ชั้น Endurance” หรือ เรือยกพลขึ้นบกขนาดใหญ่ ที่ “กองทัพเรือ ไทย” ได้จัดซื้อจากสิงคโปร์จำนวน 1 ลำ คือ “เรือหลวงอ่างทอง” Issue 3 / July-Sep 2019 การพัฒนา แสงหาวตลาด และการสร้างองค์ประกอบความแข็งแกร่งของอุตสาหกรรมประเภทนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนไม่ใช่แค่กระทรวงกลาโหมเพียงกระทรวงเดียวแต่ยังครอบคลุมไปถึงกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการต่างประเทศรวมทั้งภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอีกด้วยอุตสาหกรรมป้องกันประเทศถือเป็นพื้นฐานและหลักประกันด้านความมั่นคงของประเทศในเชิงปริมาณ และคุณภาพด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ ดังจะเห็นได้จากที่หลายชาติในกลุ่มอาเซียนต่างแสวงหาการพึ่งพาตนเองทางด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศมาตลอดเวลาหลายสิบปี อย่างไรก็ตามการที่แต่ละประเทศจะสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมด้านนี้ให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด ภายในประเทศไปจนถึงตลาดโลกได้นั้นจะต้องมีการวางแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนต่อเนื่องและสอดคล้องกันทั้งระบบเนื่องจากการพัฒนาแสงหาวตลาดและการสร้างองค์ประกอบความแข็งแกร่งของอุตสาหกรรมประเภทนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนไม่ใช่แค่กระทรวงกลาโหมเพียงกระทรวงเดียวแต่ยังครอบคลุมไปถึง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการต่างประเทศ รวมทั้งภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอีกด้วย

ปัญหาของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

การดำเนินงานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย คือปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความมั่นคง และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับประเทศนั้นๆ แต่สำหรับประเทศไทยแล้ว อุตสาหกรรมป้องกันประเทศกลับกลายเป็นระบบอุตสาหกรรมที่ไม่ปรากฏชื่อในระบบอุตสาหกรรมของประเทศไทย มีขีดความสามารถที่จะผลิตยุทโธปกรณ์ได้เพียงบางส่วนเนื่องจากสถานภาพของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในปัจจุบันเป็นอุตสาหกรรม ขนาดเล็ก อยู่ในสังกัดกระทรวงกลาโหม และ ภาคเอกชนมีขีดความสามารถเพียงพอการซ่อมบำรุง และสร้างอาวุธยุทโธปกรณ์บางประเภทสนับสนุนให้แก่กองทัพเท่านั้น ส่วนมากยังไม่มีขีดความสามารถสูงพอที่จะส่งออกสินค้าหรือแข่งขันในตลาดสากลได้โดยในอดีตที่ผ่านมาเคยมีภัยคุกคามจากระบอบคอมมิวนิสต์ กองทัพไทยจัดเป็นกองทัพที่มีความเข้มแข็งในการส่งเสริมพัฒนาขีดความสามารถด้านยุทโธปกรณ์เป็นอย่างมากประเทศหนึ่งในภูมิภาคโดยมีการพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์ต่างๆ ขึ้นมาใช้ในราชการพยายามที่จะลดการพึ่งพาจากต่างชาติ และกำหนดนโยบายอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงของชาติแต่ด้วยสภาวะแวดล้อมจากภัยคุกคามของคอมมิวนิสต์ และอิทธิพลจากประเทศมหาอำนาจทำให้ผู้นำทางการเมือง และกองทัพในยุคสมัยนั้น ต้องปรับเปลี่ยนนโยบายเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทัพด้วยการจัดหา และรับความช่วยเหลือด้านยุทโธปกรณ์จากต่างประเทศที่สะดวก และรวดเร็วส่งผลทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศเกิดการชะลอตัวในขณะที่อีกหลายประเทศในภูมิภาคยังคงให้ความสำคัญ

ต่อการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และสร้างอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของตนเองอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ในช่วงที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2550 เป็นช่วงที่ภาวะทางเศรษฐกิจดีขึ้นกองทัพได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นเป็นลำดับแต่ก็ยังเป็นการจัดหาจากต่างประเทศเป็นส่วนมากเช่นเดิม

ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการสร้างอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ คือ การให้ความสำคัญต่อการวิจัย และพัฒนาด้านเทคโนโลยีป้องกันประเทศอันเปรียบเสมือนองค์ความรู้ที่จะใช้เป็นจุดกำเนิดของ อุตสาหกรรมป้องกันประเทศซึ่งมีน้อยมากคิดเป็นร้อยละ 0.05 จากจำนวนงานวิจัยทั้งหมดของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในขณะที่งบประมาณสำหรับการวิจัยของกระทรวงกลาโหมอยู่ในระดับต่ำมากคือ น้อยกว่าร้อยละ 0.1 ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีงบประมาณส่วนนี้อยู่ที่ประมาณ ร้อยละ 2 หรือมากกว่า ผลงานต่างๆที่ได้จากการวิจัยภายใต้ความต้องการที่แท้จริงของหน่วยผู้ใช้ได้ถูกจัดซื้อจากงบประมาณของหน่วยเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นครั้งคราวซึ่งมีจำนวนไม่มากนักหรืออาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่ได้ซื้ออย่างจริงจังจากหน่วยงานระดับกองทัพทั้งที่หน่วยปฏิบัติมีความต้องการสูง ประกอบกับแนวทางการสนับสนุนอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหมยังไม่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติทำให้นักวิจัย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเกิดความท้อแท้ และหันไปประกอบอาชีพอื่นเนื่องจากมองไม่เห็นแนวทางความก้าวหน้าของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศไทยปัญหาที่ชัดเจนที่สุดที่อุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยประสบอยู่ในปัจจุบันคือ การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐและกองทัพ ถึงแม้ว่ารัฐจะออกพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 มาเพื่อสนับสนุนการตั้งโรงงานผลิตอาวุธของเอกชนแล้วก็ตาม แต่การดำเนินการจริงยังคงติดปัญหาเกี่ยวกับข้อกฎหมายอื่นๆ ที่มีผลกระทบ และเป็นอุปสรรคกับการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ โดยเฉพาะข้อจำกัดในด้านการตลาดซึ่งเป็นตลาดที่มีความแคบการส่งเสริมด้านการตลาดทำได้ อย่างจำกัดมีการสั่งซื้อน้อยเฉพาะขายให้กับเหล่าทัพ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และส่วนราชการต่างๆ การขายไปยังต่างประเทศมีข้อจำกัดด้าน กฎ ระเบียบ ทำให้การผลิตมีต้นทุนสูงไม่สามารถแข่งขันทางด้านราคากับผลิตภัณฑ์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศได้ งบประมาณที่ได้รับในการผลิต มีจำนวนจำกัดไม่คุ้มค่าต่อการเปิดสายการผลิต เนื่องจากใช้กำลังการผลิตได้ไม่เต็มความสามารถทำให้กำลังผล ขาดทักษะในการผลิตอย่างต่อเนื่องไม่ได้รับความสนใจในการวิจัย และพัฒนาเพื่อการดำรงไว้ หรือต่อยอดผลิตภัณฑ์ทำให้ผู้ซื้อไม่มีความเชื่อถือในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนการดำเนินการทางเอกสารกับภาครัฐมีความยุ่งยากซับซ้อน ใช้เวลาในการดำเนินการมาก รวมถึงการขาดสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีทำให้มีต้นทุนการผลิตสูงเมื่อเทียบกับการจัดหาอาวุธจากต่างประเทศรัฐจะทำการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม และอากรต่างๆ ให้ นอกจากนี้รัฐยังมองว่าโรงงาน และขีดความสามารถของกระทรวงกลาโหมนั้นควรเป็นไปเพื่อการป้องกันประเทศเท่านั้นไม่ใช่เพื่อเชิงพาณิชย์ การดำเนินนโยบาย และความต้องการผลิตภัณฑ์ของภาครัฐมีความไม่แน่นอนมักเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารระดับสูงของภาครัฐ และปัญหาการแสวงหาประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้ง ๆ ที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศใช้กระทรวงกลาโหมเป็นเครื่องมือ ในการเสริมสร้างความมั่นคงทางทหารและความมั่นคงทางเศรษฐกิจควบคู่กันมานานแล้ว และกองทัพ เลือกว่าจะจัดหาอาวุธจากต่างประเทศเป็นหลักไม่มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้กับภาคอุตสาหกรรม หรือขอใช้สิทธิบัตรในการนำมาผลิตภายในประเทศ

ในภาพรวมอาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศของไทย ในปัจจุบันยังอยู่ในระยะเริ่มต้น เป็นอุตสาหกรรมที่เป็นโอกาส และมีศักยภาพที่จะสร้าง และพัฒนาให้ตอบสนองความต้องการด้านยุทธโศปกรณ์ของกองทัพ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาคเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และ สิงคโปร์ ได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศอย่างจริงจังเพราะนอกจากจะนำรายได้เข้าสู่ประเทศ และสร้างงานให้กับประชาชนเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมประเภทอื่นแล้ว ยังเป็นการสร้างความมั่นคงในด้านการทหารของชาติด้วยการดำเนินนโยบายแบบพึ่งพาตนเอง (Self-Reliance) อีกด้วย การพึ่งพาตนเองในด้านเทคโนโลยีป้องกันประเทศจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทยซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากในการสร้างองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการป้องกันประเทศอย่างจริงจังเพื่อที่สามารถผลิตยุทธโศปกรณ์ที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูงได้ด้วยตนเองเพื่อป้องกัน และสร้างดุลอำนาจให้เกิดขึ้นเมื่อเกิดข้อพิพาทใดๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความมั่นคง และความสงบในภูมิภาค นอกจากนี้ ยังเอื้อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับประเทศในภูมิภาค ด้านอื่นๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ และสังคม อีกด้วย โดยในส่วนของประเทศไทยได้มีการจัดตั้ง สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (สปท.) หรือ Defense Technology Institute (DTI) เป็นหน่วยงานในรูปแบบขององค์การมหาชนแห่งแรกของ กระทรวงกลาโหมภายใต้การกำกับ การของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2552 เพื่อดำเนินการวิจัย ขนาดใหญ่ด้านยุทธโศปกรณ์ที่ต้องใช้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีขั้นสูงโดยใช้ทรัพยากรของ กระทรวงกลาโหมร่วมกับหน่วยงานวิจัยต่างๆ สถาบันการศึกษาภาคเอกชน และภาคอุตสาหกรรม มีหน้าที่ศึกษา วิจัย และพัฒนาแบบยุทธโศปกรณ์ให้เป็นไปตามความต้องการของเหล่าทัพต่างจากระบบงานของหน่วยงานราชการโดยมีกระบวนการตั้งแต่การศึกษาวิจัยที่เป็นไปได้มีความคุ้มค่า และใช้ได้จริงนำมาพัฒนายุทธโศปกรณ์ตามแผนยุทธศาสตร์เพื่อนำไปของบประมาณการดำเนินการ พัฒนา และวิจัยยุทธโศปกรณ์ต้นแบบให้กับผู้ใช้หลักซึ่งได้แก่หน่วยงานกระทรวงกลาโหมทำการทดสอบ และทดลองใช้เพื่อนำมาปรับแต่งให้มีสมรรถนะหรือความเสถียรในการใช้งานเพิ่มมากขึ้นตามความต้องการของหน่วยผู้ใช้หลักจนมีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการคิดสรร และถ่ายทอดขั้นตอนการผลิตไปยังหน่วยอุตสาหกรรมป้องกันประเทศทั้งใน และนอกกระทรวงกลาโหมซึ่งรวมถึงภาคเอกชน

วิเคราะห์โอกาสอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในในภูมิภาคอาเซียน

อุตสาหกรรมการป้องกันประเทศเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความมั่นคงและสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับหลายประเทศทั่วโลกโดยเฉพาะกลุ่มประเทศ 1st Tier ซึ่งเป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศสมบูรณ์แบบและครบวงจร อาทิ สหรัฐอเมริกา จีน และกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก หรือกลุ่มประเทศ 2nd Tier เช่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ อินเดีย อิสราเอล ออสเตรเลีย ฯลฯ ที่ภาคอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของทั้งสองกลุ่มประเทศนี้ มีขนาดใหญ่ สามารถพึ่งพาตนเอง รวมทั้งสร้างรายได้เข้าประเทศในแต่ละปีเป็นอย่างมากสำหรับประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่ม 3rd Tier ที่อุตสาหกรรมป้องกันประเทศอยู่ในระดับพึ่งพาตนเอง คือ แม้ว่าจะมีความสามารถในการผลิตยุทธโศปกรณ์แต่ยังไม่สามารถผลิตเพื่อการส่งออกหรือจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลพบว่า อุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยแม้จะมีการ

ดำเนินการมาเป็นเวลานานโดยโรงงานภายใต้สังกัดกองทัพไทยและโรงงานของภาคเอกชนแต่ก็จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาทั้งด้านเทคโนโลยีและการวิจัยเพื่อยกระดับอุตสาหกรรมต้นน้ำ รวมถึงด้านการตลาดทั้งในและต่างประเทศ

ปัจจุบัน Industry Landscape ของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากเนื่องจากพลังของเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีการนำโดรนมาใช้สำหรับการโจมตีบ่อน้ำมันของประเทศซาอุดีอาระเบีย หลายประเทศเริ่มพัฒนาหุ่นยนต์สำหรับการปฏิบัติการทางทหาร รวมถึงอากาศยานและยานผิวน้ำ/ใต้น้ำไร้คนขับ มีการนำ AR และ VR มาใช้สำหรับการจำลองปฏิบัติการเสมือนจริง อาวุธหลายประเภทมีขนาดเล็กลงแต่ทรงประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วงเวลาดังกล่าวนี้นจึงเป็นโอกาสอันดีสำหรับภาครัฐและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยที่จะทำการวิจัย และพัฒนา (R&D) ผลิตภัณฑ์ และบริการใหม่ๆ เพื่อยกระดับ และสร้างกระบวนการผลิตที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาสายการผลิตหรือเทคโนโลยีแบบเดิมๆ

เพื่อให้สามารถส่งเสริมอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม คณะกรรมการนโยบาย EEC เห็นชอบให้เพิ่มอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็น 1 ใน 12 อุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษของโครงการ EEC รวมถึงกำหนดให้คณะทำงานเฉพาะกิจเร่งจัดทำแผนการพัฒนาโดยยึดพื้นที่บริเวณท่าเรือจุกเสม็ดเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าวเพื่อการต่อยอดเชิงพาณิชย์ที่ครอบคลุมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนตั้งแต่การศึกษาวิจัย การผลิต และการนำมาใช้ประโยชน์ผ่านการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนซึ่งการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเป็นทางการจะเป็นขั้นตอนนี้ก็จะเป็นการวางรากฐานทางด้านเทคโนโลยีสำหรับรองรับการเติบโตและการสะสมองค์ความรู้เพื่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมอันจะช่วยยกระดับสถานะของประเทศไทยจากการเป็นผู้ซื้อมาเป็นผู้วิจัย และผู้ผลิตเพื่อการใช้ภายในประเทศและการส่งออกในอนาคต แรงสนับสนุนจากภาครัฐ อาทิ การกำหนดนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างยุทธโปกรณ์สำหรับรายการที่อุตสาหกรรมภายในประเทศสามารถผลิตได้ การผลักดันร่าง พ.ร.บ. เทคโนโลยีป้องกันประเทศ ตลอดจนการสนับสนุนด้านเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันวิจัยและพัฒนา และภาคอุตสาหกรรมเพื่อสร้างระบบนิเวศที่มีการประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนแนวความคิดอย่างใกล้ชิดก็จะเป็นการช่วยสนับสนุนผู้ประกอบการ SME และบริษัท Startup ให้สามารถเติบโตจนกระทั่งมีศักยภาพ และขีดความสามารถด้านการผลิตที่ได้มาตรฐาน การกำหนดให้มีนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างชัดเจนในช่วงจังหวะที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์การแข่งขันของอุตสาหกรรมก็จะทำให้ประเทศไทยสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจไปพร้อมกับการสร้างหลักประกันทางด้านความมั่นคงของประเทศซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความตั้งใจจริงในการร่วมมือระหว่างภาครัฐ กระทรวงกลาโหม กองทัพ ภาควิชาการและภาคเอกชนที่จะช่วยกันผลักดันให้อุตสาหกรรมของไทยมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นนั่นเอง

วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT)

1. จุดแข็ง (Strength)

- 1.1 การจัดตั้งเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในอีอีซี
- 1.2 สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศถูกปรับบทบาทให้สามารถส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในรูปแบบการร่วมทุนกับหน่วยงานภาคเอกชน
- 1.3 มหานครการบินภาคตะวันออกจะทำให้ไทยเป็นศูนย์กลาง หรือ Hub ของอาเซียนเชื่อมโยงการขนส่งที่จะเป็นส่วนสำคัญในการนำเข้าและส่งออกสินค้า
- 1.4 ภาครัฐปรับบทบาทให้สามารถส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในรูปแบบการร่วมทุนกับหน่วยงานภาคเอกชนได้ซึ่งจะทำให้ภาคเอกชนไทยเพิ่มสามารถทางการแข่งขันอย่างเป็นรูปธรรม

2. จุดอ่อน (Weakness)

- 2.1 การขาดอุตสาหกรรมต้นน้ำในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เช่น อุตสาหกรรมเหล็กกล้า อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมวัสดุภัณฑ์
- 2.2 ขาดการเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง (Supporting Industries) อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.3 ตลาดอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยยังมีขนาดเล็กเนื่องจากเหล่าทัพยังมีการจัดหายุทธโธปกรณ์จากต่างประเทศอยู่แทนที่จะจัดหาสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ
- 2.4 การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ

3. โอกาส (Opportunity)

- 3.1 แรงสนับสนุนจากโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)
- 3.2 ความต้องการยุทธโธปกรณ์จะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเนื่องจากการขยายตัวของกองการก่อการร้ายมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทั้งปริมาณ และความรุนแรง
- 3.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศมีการขยายตัวมากขึ้นตามสถานการณ์โลกที่ทวีความขัดแย้งสูงขึ้นทั้งด้านการเมือง และผลประโยชน์
- 3.4 ประชาคมอาเซียนจะทวีความสัมพันธ์ทางการทหารมากยิ่งขึ้น

4. อุปสรรค (Threat)

- 4.1 การแข่งขันที่รุนแรงตามนโยบายเสรีทางการค้ากรอบต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน
- 4.2 การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีทำให้ต้นทุนทางการผลิตเพิ่มขึ้นจากการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ
- 4.3 นโยบายส่งเสริมการลงทุนจากภาครัฐยังไม่สามารถสนับสนุนผู้ประกอบการได้ดีเท่าที่ควร
- 4.4 การขาดนโยบายที่ชัดเจน และสอดคล้องกันทั้งระบบในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

การสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคำถาม และลำดับขั้นตอนของการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าเป็นการพูดคุยสนทนาในประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยจากผู้ทรงคุณวุฒิมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์ มีประเด็นคำถาม ดังต่อไปนี้

ข้อที่ 1 ท่านคิดว่า โอกาสของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในอาเซียน (อธิบาย)

ข้อที่ 2 ท่านคิดว่า แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย (อธิบาย)

2. ผลการสัมภาษณ์ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

คนที่ 1 พันเอก สุพินท์ สมิตะเกษตรริน ที่ปรึกษา สมาคมอุตสาหกรรมเพื่อการป้องกันประเทศ

ข้อที่ 1 ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในหลายด้าน เช่นเป็นศูนย์กลางของกลุ่มอาเซียน หรือแทบจะเรียกได้ว่าเป็นศูนย์กลางของทวีป ตัวอย่างเช่นเส้นทางสายเอเชียที่เป็นสายหลัก ทั้ง 3 เส้นทาง (AH1, AH2 และ AH3) ต่างก็มาบรรจบกันที่ภาคเหนือของประเทศไทย ประชากรของประเทศกลุ่มอาเซียนปัจจุบันมีประมาณ 640 ล้านคน ประเทศไทยมีประชากรมากเป็นอันดับที่ 3 รองจากอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ มีการศึกษาทั่วถึงและมีมาตรฐานฝีมือแรงงานของไทยอยู่ในระดับแนวหน้าของอาเซียนผลัดกันแพ้ ผลัดกันชนะกับฟิลิปปินส์ ทั้งนี้ประเทศไทยไม่มีปัญหาชนกลุ่มน้อย และไม่มีปัญหาการแบ่งแยกทางศาสนา นอกจากนี้ยังมีดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) ที่ 0.755 ซึ่งสูงเป็นอันดับที่ 4 ของกลุ่มอาเซียน และสูงกว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของกลุ่มอาเซียน (0.701)

จากองค์ประกอบดังกล่าว จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีโอกาสทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในอาเซียนแทบทุกประเภทอยู่ในระดับสูงมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นรองเฉพาะในบางสาขา เช่น เทคโนโลยีขั้นสูงที่สิงคโปร์เป็นผู้นำอยู่หรืออุตสาหกรรมผลิตอาวุธ และผลิตเครื่องบินที่อินโดนีเซียเริ่มมาก่อนประเทศไทย

ข้อที่ 2 ประชุมหารือกลุ่มอุตสาหกรรมป้องกันประเทศภายใน EEC ด้วยกัน เพื่อแสวงหาแนวทางและข้อตกลงในการหลีกเลี่ยงการแข่งขันกันเอง ใช้โอกาสที่ประเทศไทยสามารถรับมือโควิด 19 ได้เป็นอันดับแถวหน้าของโลกในการแสวงหาพันธมิตรจากประเทศที่มีเทคโนโลยีสูงทางด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ซึ่งอยู่ภายในหรือภายนอกกลุ่มอาเซียนเข้ามาลงทุน และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้กับประเทศไทย

คนที่ 2 ดร.วรดิศ ธนภัทร ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเงิน และลงทุนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

ข้อที่ 1 ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเป็นหนึ่งในโครงการระดับเมกะโปรเจกต์ภายใต้ต้นนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่ต้องการจะพัฒนาพื้นที่ และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ของเขตเศรษฐกิจบริเวณภาคตะวันออกของไทยให้มีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น ซึ่งจะเปิดโอกาส

ให้นักธุรกิจใหม่ได้มีโอกาสสร้างธุรกิจหรือบริการที่จะรองรับเมืองใหม่ และอุตสาหกรรมใหม่ที่จะเกิดขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมป้องกันประเทศไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในหลาย ๆ ด้านจะช่วยทำให้โอกาสทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยมีอนาคตที่แจ่มใสเพียงพอที่จะแข่งขันได้ในภูมิภาคอาเซียน

ข้อที่ 2 แนวทางการสร้างความสามารถของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และจะต้องมีการประเมินคู่แข่งในด้านใดเราก็จะต้องพัฒนาในด้านนั้นให้ทัดเทียมหรือก้าวหน้ากว่าพร้อมทั้งวางแนวทางในอนาคตอย่างเป็นขั้นตอนโดยมีแผนแม่บทที่แน่นอนและชัดเจนพร้อมทั้งพยายามสร้างแบรนด์ให้เป็นที่น่าเชื่อถือและสร้างความนิยมภายใต้ราคา และคุณภาพที่แข่งขันได้

คนที่ 3 นางสาวศรีวิมล ฉัตรจุฑามาส กรรมการและผู้อำนวยการตลาด บริษัท ที.ซี.เจ เอเชีย จำกัด (มหาชน)

ข้อที่ 1 โอกาสทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในอาเซียน ส่วนตัวมองว่าอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยยังไม่มีความพร้อมในการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูงมากนัก เพราะเป็นเทคโนโลยีที่ลงทุนสูง และต้องใช้เวลาในการพัฒนา ความเป็นไปได้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในของไทยในภูมิภาคอาเซียนควรเป็นไปในลักษณะการร่วมทุนกับประเทศชั้นนำเพื่อเป็นทางลัดในการพัฒนาแบบก้าวกระโดด

ข้อที่ 2 การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของภาคเอกชนไทยยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงกลาโหม มีกฎหมาย ข้อบังคับที่ชัดเจนขั้นตอนในการขออนุญาตต่าง ๆ มีความซับซ้อน และใช้เวลานานทำให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงานควรที่จะต้องมีการปรับปรุงขั้นตอน และระยะเวลาในการขออนุญาตต่าง ๆ และต้องการให้รัฐเข้ามารับทราบปัญหาที่แท้จริงของภาคเอกชนควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนต่อเนื่องเพื่อให้ภาคเอกชนเกิดความมั่นใจจึงจะเป็นการพัฒนาที่ตรงประเด็นมากที่สุด

คนที่ 4 ดร.วารินทร์ ตั้งธนกุล รองประธานกรรมการบริหารบริษัท เมโทรเอ็นจิเนียริง แอนด์แมชีนเนอรี จำกัด

ข้อที่ 1 อุตสาหกรรมป้องกันประเทศถือเป็นพื้นฐาน และหลักประกันด้านความมั่นคงของประเทศหลายชาติในกลุ่มอาเซียนต่างแสวงหาการพึ่งพาตนเองทางด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศมาตลอดการที่ประเทศไทยจะสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมด้านนี้ให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดในภูมิภาคอาเซียนไปจนถึงตลาดโลกได้นั้นจะต้องมีการวางแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน ต่อเนื่อง และสอดคล้องกันทั้งระบบเนื่องจากการพัฒนา แสวงหาตลาด และการสร้างความแข็งแกร่งของอุตสาหกรรมประเภทนี้ต้องอาศัยความร่วมมือที่หลากหลาย ครอบคลุม จึงจะประสบความสำเร็จ

ข้อที่ 2 แนวทางการสร้างความสามารถของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และจะต้องมีการประเมินคู่แข่งในด้านใดเราก็จะต้องพัฒนาในด้านนั้นให้ทัดเทียมหรือก้าวหน้ากว่าพร้อมทั้งวางแนวทางในอนาคตอย่างเป็นขั้นตอนโดยมีแผนแม่บทที่แน่นอนและชัดเจนพร้อมทั้งพยายามสร้างแบรนด์ให้เป็นที่น่าเชื่อถือและสร้างความนิยมภายใต้ราคา และคุณภาพที่แข่งขันได้

คนที่ 5 นายนิมิตร ลิ้มรัตน์ อดีตผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ข้อที่ 1 ผู้ประกอบการไทยควรมีการจับคู่ทางธุรกิจกับผู้ประกอบการชั้นนำในต่างประเทศเพื่อแสวงหาโอกาสทางธุรกิจร่วมกันหรือแสวงหาตลาดในต่างประเทศ เพื่อขยายโอกาสทางการค้า และเพิ่มความคุ้มค่า และแรงจูงใจให้กับภาคเอกชนในการวิจัย พัฒนา และขายยุทธโปกรณ์ไปยังต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศในกลุ่มอาเซียนที่ใช้วิธีการในลักษณะนี้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมท้องถิ่นสู่ระดับโลก และเป็นช่องทางที่ทำให้อุตสาหกรรมป้องกันประเทศในระดับโลกเกิดความร่วมมือกับผู้ประกอบการไทย

ข้อที่ 2 การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศนั้นจำเป็นต้องนำการพัฒนาโดยภาคเอกชนที่มีความคล่องตัว และเงินทุนในการลงทุนเพื่อที่การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศหรือแม้แต่การแสวงหาโอกาสในการส่งออกยุทธโปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นไปยังต่างประเทศ ซึ่งภาคเอกชนจะต้องเป็นกลไกสำคัญต้องสร้างแรงจูงใจ และข้อบังคับเพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนตัดสินใจเข้าสู่อุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมการลงทุนและสิทธิประโยชน์ในการลงทุนด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ การผ่อนคลาย และแก้ไขกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสามารถวิจัย และพัฒนายุทธโปกรณ์ได้มีกฎระเบียบในการจัดซื้อจัดจ้างที่บังคับให้ผู้ซื้อจะต้องพิจารณาจัดหายุทธโปกรณ์ที่ผลิตในประเทศก่อนที่จะจัดหายุทธโปกรณ์จากต่างประเทศ

3. สรุปผลหรือวิเคราะห์การสัมภาษณ์

ข้อที่ 1 สรุปได้ว่า โอกาสของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในอาเซียนควรจะต้องอาศัยข้อได้เปรียบจากระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เป็นแรงสนับสนุนพร้อมทั้งควรมีการจับคู่ทางธุรกิจกับผู้ประกอบการชั้นนำในต่างประเทศเพื่อเป็นทางเลือกในการพัฒนายุทธโปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยในระดับโลกเพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันในเวทีอาเซียน

ข้อที่ 2 สรุปได้ว่า แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยควรจะต้องมีการมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และจะต้องมีการประเมินคู่แข่งชั้นมีการส่งเสริมการลงทุน และสิทธิประโยชน์ การผ่อนคลาย และแก้ไขกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสามารถวิจัย และพัฒนายุทธโปกรณ์ได้ ภาครัฐควรส่งเสริมการจัดหายุทธโปกรณ์ที่ผลิตในประเทศก่อนที่จะจัดหายุทธโปกรณ์จากต่างประเทศ

สรุป

ผลจากการรวบรวมข้อมูลพบว่าสถานการณ์เกี่ยวกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไถยนั้น ได้มีการพัฒนามาแล้วเป็นเวลานานโดยภาครัฐ และในระยะหลังนั้นภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยมากขึ้นตามลำดับ แต่กลับขาดความต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าจะมีนโยบายระดับชาติสนับสนุนกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศซึ่งกำหนดเป้าหมายให้การวิจัยพัฒนา จนถึงการลดเงื่อนไขที่ยุงยากภายใต้กรอบระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) จากการวิเคราะห์ข้อมูลรอบด้านพบว่าแนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไถยควรประกอบด้วย

1. การเปิดเสรีให้ภาคเอกชนขายสินค้าที่เกี่ยวข้องกับอาวุธให้กระทรวงกลาโหมได้ง่ายขึ้น โดยปัจจุบันถ้าโรงงานใดไม่ขึ้นทะเบียนเป็นโรงงานผลิตอาวุธก็ผลิตชิ้นส่วนส่งให้โรงงานผลิตอาวุธไม่ได้ ซึ่งชิ้นส่วนบางอย่างใช้ได้ทั้งการผลิตสินค้าทั่วไป และสินค้าที่เป็นอาวุธทำให้โรงงานเหล่านี้เข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้ยากเพราะการขึ้นทะเบียนเป็นโรงงานผลิตอาวุธมีขั้นตอนที่ยาก ดังนั้นควรปรับให้ขึ้นทะเบียนง่ายขึ้น ชิ้นส่วนใดที่เอกชนทำได้ควรเปิดให้ผลิตส่วนสินค้าได้มีอันตราย เช่น กระสุน หรือระเบิด ก็ควรจะขึ้นทะเบียนอย่างเข้มงวด

2. กระทรวงกลาโหมควรสนับสนุนให้ทุกกองทัพทำงานวิจัยเพื่อผลิตสินค้าที่ขายได้ ไม่ใช่ทำการวิจัยแล้วเก็บไว้ซึ่งไม่เกิดผลในการผลิตเพื่อทดแทนนำเข้า รวมทั้ง ควรนำผลงานวิจัยมาเปิดให้ภาคเอกชนนำไปผลิต หรือร่วมผลิตกับเอกชนเพื่อต่อยอดผลการวิจัยเป็นยุทธโธปกรณ์ต่างๆ ป้อนให้กับกองทัพทดแทนการนำเข้าเพราะการวิจัยด้านอาวุธ และยุทธโธปกรณ์มีเป็นจำนวนมากแต่นำมาต่อยอดเป็นการผลิตสินค้า ดังนั้นรัฐควรนำผลวิจัยเหล่านี้มาเปิดเสรีให้ภาคเอกชนนำไปผลิตโดยไม่ติดลิขสิทธิ์ของหน่วยงาน และบุคคลในกองทัพเพื่อผลิตสินค้าป้อนให้กับกองทัพ และการส่งออก

3. กำหนดสัดส่วนการใช้อาวุธยุทธโธปกรณ์ที่ผลิตภายในประเทศ โดยในแต่ละปีกองทัพไถยนำเข้าอาวุธยุทธโธปกรณ์จำนวนมาก และมีราคาแพงมากซึ่งหากใช้สินค้าที่ผลิตในประเทศราคาจะต่ำกว่ามาก การทยอยเพิ่มสัดส่วนการใช้สินค้าภายในประเทศเริ่มตั้งแต่ยุทธโธปกรณ์ที่ไม่ซับซ้อน เช่น เสื้อเกราะ หมวกกันกระสุน หน้ากากกันแก๊สพิษรองเท้าน้ำหนักรองเท้าทหาร อุปกรณ์เดินป่า โตรน ปืนประจำกาย รถหุ้มเกราะ ซึ่งไถยก็มีศักยภาพผลิตเองได้ในราคาต่ำกว่าการนำเข้า ซึ่งช่วยให้อุตสาหกรรมป้องกันประเทศเข้มแข็ง และต่อยอดสู่การพัฒนาผลิตอาวุธที่มีมูลค่าสูงขึ้นแม้ว่าอาวุธยุทธโธปกรณ์บางส่วนจะใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และมีราคาแพงมากแต่มีหลายส่วนที่ใช้เทคโนโลยีไม่สูง และผู้ประกอบการไถยผลิตได้

4. ปรับเปลี่ยนรูปแบบการลงทุนให้บริษัทผลิตอาวุธชั้นนำเข้ามาตั้งฐานการผลิตภายในประเทศ และสนับสนุนให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ผู้ผลิตไถยเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตเพราะไถยมีอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนที่หลากหลายการต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมป้องกันประเทศจึงไม่ยากซึ่งมีหลายประเทศที่ไปสู่ผู้ผลิตอาวุธชั้นนำก็ได้ต่อยอดจากอุตสาหกรรมที่มีอยู่ไปสู่ประเทศผู้ผลิตอาวุธที่มีคุณภาพสูงส่งไปขายทั่วโลก

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษาแนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย พบว่าภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และได้รับอนุญาตให้จัดตั้งโรงงานนั้นสาเหตุในการที่ไม่สามารถเป็นฐานการผลิตให้กับกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเนื่องจากข้อจำกัดในขั้นตอนการดำเนินการทางด้านเอกสารกับภาครัฐมีความยุ่งยากซับซ้อน ใช้เวลาในการดำเนินการมากบางครั้งทำให้กระทบกับแผนการผลิตของโรงงานประกอบกับปัญหาด้านการตลาดต่างประเทศยังไม่ได้รับความนิยมเพราะการผลิตมีต้นทุนสูงบางครั้งไม่สามารถแข่งขันทางด้านราคากับผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศได้ ด้วยเหตุนี้แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยจะต้องมีการมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และจะต้องมีการประเมินคู่แข่งที่มีการส่งเสริมการลงทุน และสิทธิประโยชน์ การผ่อนคลาย และแก้ไขกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสามารถวิจัย และพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้ ภาครัฐควรส่งเสริมการจัดหาเงินทุนที่ผลิตในประเทศก่อนที่จะจัดหาเงินทุนจากต่างประเทศ

แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย จะต้องมีการปรับปรุงการขึ้นทะเบียนเป็นโรงงานให้ขึ้นทะเบียนง่ายขึ้นส่วนใดที่เอกชนทำได้ ควรเปิดให้ผลิต ภาครัฐควรนำผลงานวิจัยมาเปิดให้ภาคเอกชนนำไปผลิต หรือร่วมผลิตกับเอกชน เพื่อต่อยอดผลการวิจัยเป็นยุทธศาสตร์ต่างๆ โดยไม่ติดลิขสิทธิ์ของหน่วยงานเพื่อผลิตสินค้าป้อนให้กับกองทัพ และการส่งออกไปยังตลาดอาเซียน สำหรับโอกาสของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในอาเซียนจะต้องอาศัยข้อได้เปรียบจากกระเปาะเศรษฐกิจภาคตะวันออกภายใต้กรอบนโยบายไทยแลนด์ 4.0 เป็นแรงสนับสนุนพร้อมทั้งควรมีการจับคู่ทางธุรกิจกับผู้ประกอบการชั้นนำในต่างประเทศเพื่อเป็นทางลัดในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยในระดับโลก เพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันในเวทีอาเซียน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาแนวทาง และจัดตั้งหน่วยธุรกิจนำร่องโครงการที่มีศักยภาพ ต่อยอดผลงานวิจัย และพัฒนาหรือผลิตภัณฑ์ด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้สามารถดำเนินการในเชิงพาณิชย์ได้
2. ควรหาแนวทางการร่วมทุนกับประเทศชั้นนำด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่มีศักยภาพ และขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อขยายฐานการผลิตเพื่อส่งออกไปยังภูมิภาคอาเซียน

3. ควรให้การสนับสนุนด้านเงินทุนระยะยาวในการพัฒนาด้านเครื่องจักรทางการผลิตที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตและลดต้นทุนให้เหมาะสมต่อการแข่งขัน

4. ควรพิจารณาทบทวนแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อกำหนดต่าง ๆ ให้มีความคล่องตัวเพื่อให้ภาคเอกชนสามารถทำการค้ากับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคได้อย่างคล่องตัว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเชิงนโยบายเพื่อเป็นการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาลดจนหาแนวทางที่สามารถเกิดขึ้นได้จริงเพื่อให้การช่วยเหลือ และสนับสนุนจากภาครัฐใช้ได้จริงกับภาคเอกชน

2. ควรมีการศึกษาหาแนวทางความร่วมมือต่าง ๆ ระหว่างภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้ทราบถึงทิศทางในการพัฒนาให้ภาคเอกชนสามารถเป็นฐานการผลิตในกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้มากขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. “Thailand 4.0. “โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก. <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>, 2560.
- คณะกรรมการกฤษฎีกา, สำนักงาน. “ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากร่างพระราชบัญญัติร่างพระราชบัญญัติเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ.... สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:<https://www.gnews.apps.go.th/news?news=38191>, 2562.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.royalthaipolice.go.th/downloads/plan12.pdf>, 2560.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.plan.bru.ac.th/wp-content/uploads/2018/12/%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2-12-.pdf>, 2560.
- ชนวุฒิ เบญจานูวัตร. “แนวทางความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหมตามกรอบแนวความคิดด้านความร่วมมือทางอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประชาคมอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://jsc.rtarf.mi.th/sum_research/JSC_55/14_jsc55.pdf, 2557.
- ชนวุฒิ เบญจานูวัตร. “แผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2559-2560/PDF/wpa_8174/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%203.pdf, 2560.
- พงศธร บัวทรัพย์. “โอกาสของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในอุตสาหกรรมข้างเคียงโอกาสในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.sciencepark.or.th/documents/downloads/>, 2560.
- “ยุทธศาสตร์การพัฒนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2560 – 2579”.(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก. <https://www.komchadluek.net/news/politic/293581>, 2560.

- “ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ แผนแม่บทอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ พ.ศ. 2558 – 2563”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.ryt9.com/s/cabt/2263744>, 2558.
- ยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, กอง. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.dip.go.th/uploadcontent/abhimuk/strategy_DIP_62.64.pdf, 2560.
- “วิเคราะห์กิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/m8607/5%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%203.pdf, 2560.
- สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. “นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558–2564”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nsc.go.th/Download1/policy58.pdf>, 2558.
- สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)”. เข้าถึงได้จาก : <http://www.nscr.nesdb.go.th/>, 2562.
- เอกชัย หาญพูนวิทยา. “การขับเคลื่อนกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศไทย ให้เป็นรูปธรรม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/m8607/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1.pdf, 2560.

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล : นายประวิทย์ ยอดวานิช
- วัน เดือน ปีเกิด : 11 มิถุนายน 2512
- การศึกษา : ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเซนต์คาเบรียล
: ระดับปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตร์ สาขาเทคโนโลยีการก่อสร้าง
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
- หลักสูตรที่ผ่านการอบรม : หลักสูตรพัฒนาสัมพันธภาพการส่งกำลังบำรุงผู้บริหารระดับสูง
(พสอ.2)
: หลักสูตรภาษาจีนนักธุรกิจชั้นสูง (BLCA)
- ตำแหน่งปัจจุบัน : กรรมการผู้จัดการ บริษัท เสรีชัยยุทธภัณฑ์ จำกัด
: กรรมการผู้จัดการ บริษัท ช.ไพศาล จำกัด

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ
ของไทย

ผู้วิจัย นายประวิทย์ ยอดวานิช หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการ บริษัท เสรีชัยยุทธภัณฑ์ จำกัด บริษัท ช. ไพศาล จำกัด

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการ
เชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในส่วน
ของการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้ระบุไว้ชัดเจนว่าจะต้องเสริมสร้างการวิจัยและพัฒนา
ควบคู่ไปกับการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และมิตรประเทศในการสร้างองค์ความรู้
และแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์ และยุทธภัณฑ์
พร้อมทั้งส่งเสริมนวัตกรรมด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศโดยหน่วยงานภาครัฐ

อุตสาหกรรมป้องกันประเทศมีระบบนิเวศ (Ecosystem) ประกอบไปด้วยการวิจัย
พัฒนาการผลิต การประกอบรวม การปรับปรุง การซ่อมสร้าง การเปลี่ยนลักษณะ การแปรสภาพหรือ
การให้บริการซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการป้องกันประเทศมีเอกลักษณ์อันแตกต่างจากอุตสาหกรรม
ประเภทอื่นตรงที่มีบทบาทเป็นโครงสร้างพื้นฐาน และหลักประกันทางด้านความมั่นคงต่อประเทศ
ในบริบทของความพร้อมของกองทัพในเชิงของปริมาณ และคุณภาพทางด้านยุทธโธปกรณ์ อีกทั้งยัง
สัมพันธ์กับความสามารถในการดำรงความพร้อมรบภายใต้การพึ่งพาตนเองซึ่งถือเป็นหลักประกัน
ด้านความมั่นคงที่ประเทศสามารถพึ่งพาตนเองได้ในยามสงคราม และเตรียมความพร้อมด้วยการฝึก
ในยามสงบได้อย่างต่อเนื่องซึ่งถ้าประเทศไหนมีการบริหารจัดการ และการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านนี้
อย่างมีประสิทธิภาพย่อมเป็นแนวทางที่ช่วยให้ประเทศประหยัดงบประมาณในการนำเข้าอาวุธ
ยุทโธปกรณ์จากต่างประเทศได้อีกด้วย

เป็นที่ทราบกันดีว่าอุตสาหกรรม ป้องกันประเทศคือ ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริม
ความมั่นคงและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับประเทศนั้นๆ แต่สำหรับประเทศไทยแล้ว
อุตสาหกรรมป้องกันประเทศกลับกลายเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่ปรากฏชื่อในระบบอุตสาหกรรม
ของประเทศไทย ในขณะที่หลายๆ ประเทศได้ให้ความสำคัญอย่างมากต่ออุตสาหกรรมป้องกัน
ประเทศ เช่น กลุ่มประเทศที่จัดอยู่ใน กลุ่มประเทศชั้นนำ หรือ “First Tier” ซึ่งเป็นประเทศ
ที่มีอุตสาหกรรมป้องกัน ประเทศสมบูรณ์แบบและครบวงจร สามารถพัฒนาองค์ความรู้ต่อยอดได้ถึง
ระดับสูงสุด เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา รัสเซีย จีน และกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก ส่วนกลุ่มประเทศ
ที่จัดอยู่ในชั้นที่ 2 หรือ “Second Tier” ที่มี อุตสาหกรรมป้องกันประเทศครบวงจร แต่ยังไม่
สามารถพัฒนาองค์ความรู้ต่อ ยอดได้ถึงระดับสูงสุดด้วยข้อจำกัดบาง ประการ เช่น ข้อจำกัด
ด้านเศรษฐกิจ หรือการเมือง ตัวอย่าง ประเทศในกลุ่ม นี้ได้แก่ ประเทศเกาหลีใต้ อินเดีย บราซิล อาร์

เจนติน่า อิสราเอล ออสเตรเลีย สิงคโปร์ แคนาดา และแอฟริกาใต้ โดยภาคอุตสาหกรรม ป้องกันประเทศของทั้งสองกลุ่มนี้มี ขนาดใหญ่สามารถนำรายได้เข้าประเทศ อย่างมหาศาล นอกจากนี้ยังสร้างความ มั่นคงในลักษณะของการพึ่งพาตนเอง ได้อีกด้วย

สำหรับประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มชั้นที่ 3 หรือ “Third Tier” ซึ่งมีความสามารถที่จะผลิตยุทธโปกรณ์ได้เพียงบางส่วนเนื่องจากสถานภาพของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในปัจจุบันเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กมีขีดความสามารถเพียงเพื่อการ ซ่อมบำรุง และสร้างอาวุธยุทธโปกรณ์บางประเภทสนับสนุนให้แก่กองทัพหากพิจารณาจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในสังกัด กระทรวงกลาโหมซึ่งมีจำนวน 48 โรงงาน โดยอยู่ในสังกัดของกองทัพบก 21 โรงงาน, กองทัพเรือ 7 โรงงาน, กองทัพอากาศ 12 โรงงาน, กองบัญชา การกองทัพไทย 1 โรงงาน และสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม 7 โรงงาน นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในภาคเอกชนอีกประมาณ 60 บริษัท ซึ่งส่วนมากเป็นบริษัทที่รับซ่อมแซม ปรับปรุง หรือผลิตยุทธโปกรณ์ทางทหาร เช่น วัตถุระเบิด เชื้อปะทุ กระสุนปืน รถยนต์นั่งกันกระสุน ยานพาหนะช่วยรบ เสื้อเกราะป้องกันกระสุน แอมโมเนียมไนเตรต ไนโตรเซลลูโลส รวมถึงอุตสาหกรรมต่อและซ่อมเรือ ซึ่งบริษัทเหล่านี้ส่วนมากยังไม่มีความสามารถสูงพอที่จะส่งออกสินค้าหรือแข่งขันในตลาดสากลได้

ปัจจัยที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งของการสร้างอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ คือ การให้ความสำคัญต่อการวิจัยและพัฒนาด้าน เทคโนโลยีป้องกันประเทศอันเปรียบเสมือนองค์ความรู้ที่จะใช้เป็นจุดกำเนิดของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศซึ่งหากพิจารณาภาพรวมด้านงานวิจัยของประเทศไทยจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในด้านอื่นๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการทหารหรืออุตสาหกรรมป้องกันประเทศเพราะจากข้อมูลของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ สกว. พบว่าจากงานวิจัยในส่วนที่สนับสนุนทุนวิจัย จำนวน 7,385 โครงการ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเพียง 4 โครงการ หรือร้อยละ 0.05 ของจำนวนงานวิจัยที่สนับสนุนทั้งหมดในขณะที่กระทรวงกลาโหมก็มีงบประมาณสำหรับการศึกษาวิจัยในระดับที่ต่ำมากคือ น้อยกว่าร้อยละ 0.1 ของงบประมาณกระทรวงกลาโหม ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วจะมีงบประมาณในส่วนนี้อยู่ที่ประมาณร้อยละ 2 หรือ มากกว่า เช่น ประเทศสิงคโปร์ได้รับงบประมาณด้านการวิจัย และพัฒนาทางทหาร ประมาณร้อยละ 4.0 ซึ่งสิ่งนี้เป็นอุปสรรคสำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

ในภาพรวมอาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในปัจจุบันยังอยู่ในระยะเริ่มต้น อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่เป็นโอกาสและมีศักยภาพที่จะสร้างและพัฒนาให้ตอบสนองตรงตามความต้องการด้านยุทธโปกรณ์ของกองทัพและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาคเศรษฐกิจของประเทศซึ่งหลายประเทศในโลกรวมถึงประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ก็ได้พัฒนาอุตสาหกรรมด้านนี้อย่างจริงจังเพราะนอกจากจะนำรายได้เข้าสู่ประเทศและสร้างงานให้ แก่ประชาชนเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมประเภทอื่นแล้วยังเป็นการสร้างความมั่นคงในด้านการทหารของชาติอีกด้วยซึ่งอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยแม้ว่าจะมีความสามารถในการผลิตยุทธโปกรณ์แต่ยังไม่สามารถผลิตเพื่อการส่งออกหรือจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลพบว่าอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยแม้จะมีการดำเนินการมาเป็นเวลานานโดยโรงงานภายใต้สังกัดกองทัพไทยและโรงงานของภาคเอกชน

แต่ก็จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาทั้งด้านเทคโนโลยี และการวิจัยเพื่อยกระดับอุตสาหกรรมต้นน้ำ รวมถึงด้านการตลาดทั้งในและต่างประเทศซึ่งปัจจุบัน Industry Landscape ของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากเนื่องจากพลังของเทคโนโลยีสมัยใหม่จึงเป็นโอกาสอันดีสำหรับภาครัฐและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยที่จะทำการวิจัย และพัฒนา (R&D) ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ เพื่อยกระดับและสร้างกระบวนการผลิตที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพา line การผลิตหรือเทคโนโลยีแบบเดิมๆ เนื่องจากอุตสาหกรรมป้องกันประเทศนอกจากจะเป็นหลักประกันทางด้านความมั่นคงของประเทศ และความพร้อมรบของกองทัพแล้วยังเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่สามารถหารายได้อันมหาศาล ให้แก่เศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งในหลายประเทศประสบความสำเร็จในการพึ่งพาตนเอง และพัฒนาจนก้าวไปสู่การเป็นผู้ส่งออกได้ ดังนั้นการค้นหาแนวทางในการพัฒนา อุตสาหกรรมป้องกันประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระทำเพื่อเป็นการสร้างหลักประกัน ด้านความมั่นคงของประเทศในด้านยุทธโธปกรณ์ และขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ทั้งในยามปกติ และยามสงคราม หลายชาติในอาเซียนเองก็ได้ให้ความสำคัญต่อการวางแผนพัฒนา อุตสาหกรรมป้องกันประเทศของตนมาอย่างยาวนาน

เพื่อให้ประเทศไทยมีการพัฒนาเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม รวดเร็ว เป็นระบบ และมีความยั่งยืน จึงควรมีการค้นหาแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันอุตสาหกรรมด้านนี้ ขึ้นมาให้ชัดเจนครบทุกมิติ ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง แนวทางการสร้าง ความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในภูมิภาคอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษานโยบายของภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ของไทย
2. วิเคราะห์โอกาสทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในภูมิภาค อาเซียน
3. เสนอแนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกัน ประเทศของไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตพื้นที่** พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มประเทศภายใต้โครงการ เขตพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ อีอีซี
2. **ขอบเขตด้านประชากร** การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของผู้ให้ข้อมูล สำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของ อุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ประสบการณ์ตรงของผู้ศึกษาในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

ส่วนที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 ท่าน

3. ขอบเขตเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้เน้นศึกษาเฉพาะอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในภูมิภาคอาเซียน ผ่านมุมมองแบบภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจ (Geo-Political Economies) ในมิติความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการเติบโตและความเจริญมั่งคั่งทั้งในภูมิภาคที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มกระบวนการทางแนวความคิดจนถึงปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เริ่มต้นจากการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ จากการสืบค้นเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง แหล่งข้อมูลจากส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ แหล่งข้อมูลทางเว็บไซต์ที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ต เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับทุติยภูมิ (secondary data) เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบหรือสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกรวมทั้งเพื่อนำมาใช้เป็นส่วนประกอบในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ จำนวน 5 ท่าน ในประเด็นคำถามดังนี้

ข้อที่ 1 ท่านคิดว่าโอกาสทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในภูมิภาคอาเซียนจะเป็นอย่างไรภายใต้โครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ อีอีซี

ข้อที่ 2 ท่านคิดว่า แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศควรจะเป็นอย่างไรภายใต้โครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ อีอีซี ของไทย

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล จะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) มาใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ประกอบกับการวิเคราะห์ด้วย SWOT Analysis เพื่อค้นหา จุดแข็ง จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคในประเด็นความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

3. การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะใช้การพรรณนาให้เห็นรายละเอียดเกี่ยวกับภาพรวมการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยโยงไปถึงแนวคิดทฤษฎีเพื่อให้ความหมายแก่ข้อมูลที่ได้ หลังจากนั้นจึงทำการสร้างข้อสรุปในเรื่อง แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

ผลการวิจัย

1. ปัญหาของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย ที่ผ่านมามีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยนั้นเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กอยู่ในสังกัดกระทรวงกลาโหม และภาคเอกชน มีขีดความสามารถเพียงพอเพื่อการซ่อมบำรุง และสร้างอาวุธยุทโธปกรณ์บางประเภทสนับสนุนให้แก่กองทัพเท่านั้น ส่วนมากยังไม่มีขีดความสามารถสูงพอที่จะส่งออกสินค้าหรือแข่งขันในตลาดสากลได้เป็นเพียงการพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อที่จะลดการพึ่งพาจากต่างชาติ จากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ พบว่าอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยนั้นได้มีการพัฒนามาแล้วเป็นเวลานานโดยภาครัฐ และในระยะหลังนั้นภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยมากขึ้นตามลำดับ แต่กลับขาดความต่อเนื่องถึงแม้ว่าจะมีนโยบายระดับชาติสนับสนุนกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศแต่การดำเนินงานในการส่งเสริมฯ ก็จะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามตัวบุคคล ประกอบกับการขาดการพัฒนา การพัฒนาอุตสาหกรรมไม่ตรงต่อ ความต้องการของเหล่าทัพ ขาดมาตรฐานของยุทโธปกรณ์การขาดนักวิจัย และที่สำคัญที่สุดสำหรับปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศนั้น การขาดนโยบายที่ชัดเจนและสอดคล้องกันทั้งระบบ การแสวงหาตลาด และการสร้างองค์ประกอบของความเข้มแข็งในอุตสาหกรรมนั้นจะต้องประสานกันทั้งประเทศทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน ในส่วนของข้อจำกัดในด้านการตลาดซึ่งเป็นตลาดที่มีความแคบ การส่งเสริมด้านการตลาดทำได้อย่างจำกัดการขยายไปยังต่างประเทศมีข้อจำกัดด้าน กฎ ระเบียบ ทำให้การผลิตมีต้นทุนสูงไม่สามารถแข่งขันทางด้านราคากับผลิตภัณฑ์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศได้ จึงไม่คุ้มค่าต่อการเปิดสายการผลิต เนื่องจากใช้กำลังการผลิตได้ไม่เต็มความสามารถ นอกจากนี้ ขั้นตอนการดำเนินการทางเอกสารกับภาครัฐมีความยุ่งยากซับซ้อน ใช้เวลาในการดำเนินการมาก รวมถึงการขาดสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง อุตสาหกรรมการป้องกันประเทศของไทยในปัจจุบันยังอยู่ในระยะเริ่มต้นเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นโอกาส และมีศักยภาพที่จะสร้างและพัฒนาให้ตอบสนองความต้องการด้านยุทธโธปกรณ์และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาคเศรษฐกิจของประเทศไทยซึ่งปัจจุบันประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และ สิงคโปร์ ได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศอย่างจริงจังเพราะนอกจากจะนำรายได้เข้าสู่ประเทศและสร้างงานให้กับประชาชนเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ

2. โอกาสอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในในภูมิภาคอาเซียน อุตสาหกรรม การป้องกันประเทศเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความมั่นคง และสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับหลายประเทศทั่วโลกสำหรับประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่ม 3rd Tier ที่อุตสาหกรรมป้องกันประเทศอยู่ในระดับพึ่งพาตนเองแม้ว่าจะมีความสามารถในการผลิตยุทธโธปกรณ์ แต่ยังไม่สามารถผลิตเพื่อการส่งออกหรือจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลพบว่า อุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยแม้จะมีการดำเนินการมาเป็นเวลานานโดยโรงงานภายใต้สังกัดกองทัพไทย และโรงงานของภาคเอกชนแต่ก็จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทั้งด้านเทคโนโลยี และการวิจัยเพื่อยกระดับอุตสาหกรรมต้นน้ำ รวมถึงด้านการตลาดทั้งใน และต่างประเทศ สอดคล้องกับโครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ EEC ที่ภาครัฐเห็นชอบให้เพิ่มอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็น 1 ใน 12 อุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษของโครงการรวมถึงกำหนดให้คณะทำงาน

เฉพาะกิจเร่งจัดทำแผนการพัฒนาโดยยึดพื้นที่บริเวณท่าเรือจุกเสม็ดเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าวเพื่อการต่อยอดเชิงพาณิชย์ที่ครอบคลุมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนตั้งแต่การศึกษาวิจัย การผลิต และการนำมาใช้ประโยชน์ผ่านการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนซึ่งการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเป็นทางการจะเป็นขั้นตอนนี้ก็จะเป็นการวางรากฐานทางด้านเทคโนโลยีสำหรับรองรับการเติบโตและการสะสมองค์ความรู้เพื่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม อันจะช่วยยกระดับสถานะของประเทศไทยจากการเป็นผู้ซื้อมาเป็นผู้วิจัย และผู้ผลิตเพื่อการใช้ภายในประเทศ และการส่งออกในอนาคต

3. แนวทางการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย จากการศึกษาข้อมูลรอบด้านควรประกอบด้วย

3.1 การเปิดเสรีให้ภาคเอกชนขายสินค้าที่เกี่ยวข้องกับอาวุธให้กระทรวงกลาโหมได้ง่ายขึ้น โดยปัจจุบันถ้าโรงงานใดไม่ขึ้นทะเบียนเป็นโรงงานผลิตอาวุธก็ผลิตชิ้นส่วนส่งให้โรงงานผลิตอาวุธไม่ได้ ซึ่งชิ้นส่วนบางอย่างใช้ได้ทั้งการผลิตสินค้าทั่วไป และสินค้าที่เป็นอาวุธทำให้โรงงานเหล่านี้เข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้ยากเพราะการขึ้นทะเบียนเป็นโรงงานผลิตอาวุธมีขั้นตอนที่ยาก ดังนั้นควรปรับให้ขึ้นทะเบียนง่ายขึ้น ชิ้นส่วนใดที่เอกชนทำได้ควรเปิดให้ผลิตส่วนสินค้าได้มีอันตราย เช่น กระสุน หรือระเบิด ก็ควรจะขึ้นทะเบียนอย่างเข้มงวด

3.2 กระทรวงกลาโหมควรสนับสนุนให้ทุกกองทัพทำงานวิจัยเพื่อผลิตสินค้าที่ขายได้ ไม่ใช่ทำการวิจัยแล้วเก็บไว้ซึ่งไม่เกิดผลในการผลิตเพื่อทดแทนนำเข้า รวมทั้งควรนำผลงานวิจัยมาเปิดให้ภาคเอกชนนำไปผลิต หรือร่วมผลิตกับเอกชนเพื่อต่อยอดผลการวิจัยเป็นยุทธโศปกรณ์ต่างๆ ป้อนให้กับกองทัพทดแทนการนำเข้าเพราะการวิจัยด้านอาวุธ และยุทธโศปกรณ์มีเป็นจำนวนมาก แต่ไม่นำมาต่อยอดเป็นการผลิตสินค้า ดังนั้นรัฐควรนำผลวิจัยเหล่านี้มาเปิดเสรีให้ภาคเอกชนนำไปผลิตโดยไม่ติดลิขสิทธิ์ของหน่วยงาน และบุคคลในกองทัพเพื่อผลิตสินค้าป้อนให้กับกองทัพ และการส่งออก

3.3 กำหนดสัดส่วนการใช้อาวุธยุทธโศปกรณ์ที่ผลิตภายในประเทศ โดยในแต่ละปี กองทัพไทยนำเข้าอาวุธยุทธโศปกรณ์จำนวนมาก และมีราคาแพงมากซึ่งหากใช้สินค้าที่ผลิตในประเทศ ราคาจะต่ำกว่ามาก การทยอยเพิ่มสัดส่วนการใช้สินค้าภายในประเทศเริ่มตั้งแต่ยุทธโศปกรณ์ที่ไม่ซับซ้อน เช่น เสื้อเกราะ หมวกกันกระสุน หน้ากากกันแก๊สพิษรองเท้าน้ำ อูปกรณ์เดินป่า โตรน ปืนประจำกาย รถหุ้มเกราะ ซึ่งไทยก็มีศักยภาพผลิตเองได้ในราคาต่ำกว่าการนำเข้าซึ่งช่วยให้อุตสาหกรรมป้องกันประเทศเข้มแข็ง และต่อยอดสู่การพัฒนาผลิตอาวุธที่มีมูลค่าสูงขึ้นแม้ว่าอาวุธยุทธโศปกรณ์บางส่วนจะใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และมีราคาแพงมากแต่มีหลายส่วนที่ใช้เทคโนโลยีไม่สูง และผู้ประกอบการไทยผลิตได้

3.4 ปรับเปลี่ยนรูปแบบการลงทุนให้บริษัทผลิตอาวุธชั้นนำเข้ามาตั้งฐานการผลิตภายในประเทศ และสนับสนุนให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ผู้ผลิตไทยเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิต เพราะไทยมีอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนที่หลากหลายการต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมป้องกันประเทศจึงไม่ยากซึ่งมีหลายประเทศที่ไปสู่ผู้ผลิตอาวุธชั้นนำก็ได้ต่อยอดจากอุตสาหกรรมที่มีอยู่ไปสู่ประเทศผู้ผลิตอาวุธที่มีคุณภาพสูงส่งไปขายทั่วโลก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาแนวทาง และจัดตั้งหน่วยธุรกิจนำร่องโครงการที่มีศักยภาพ ต่อยอดผลงานวิจัย และพัฒนาหรือผลิตภัณฑ์ด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้สามารถดำเนินการในเชิงพาณิชย์ได้
2. ควรหาแนวทางการร่วมทุนกับประเทศชั้นนำด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่มีศักยภาพ และขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อขยายฐานการผลิตเพื่อส่งออกไปยังภูมิภาคอาเซียน
3. ควรให้การสนับสนุนด้านเงินทุนระยะยาวในการพัฒนาด้านเครื่องจักรทางการผลิตที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตและลดต้นทุนให้เหมาะสมต่อการแข่งขัน
4. ควรพิจารณาทบทวนแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อกำหนดต่าง ๆ ให้มีความคล่องตัวเพื่อให้ภาคเอกชนสามารถทำการค้ากับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคได้อย่างคล่องตัว